

การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน
สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

จรัสพิมพ์ วังเย็น

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินส่วนตัว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2564). *การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี และเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่อการเพิ่มมูลค่าในกลุ่มสินค้าทางการท่องเที่ยว ด้วยการนำลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าด้วยเทคนิคการพิมพ์และการออกแบบลวดลายเพื่อการสร้างสรรครูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าเป็นสินค้าในกลุ่มของที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ข้อมูลเชิงสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลวดลาย และนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนารูปแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของผ้าจากไท - ยวน จังหวัดราชบุรี ร่วมกับการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการ/นักออกแบบด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า จำนวน 5 คน ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิถีชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน ที่มีต่อรูปแบบลวดลายพิมพ์และของที่ระลึกที่พัฒนาขึ้นเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

ผลการศึกษา พบว่า ลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์โดยสามารถแบ่งลวดลายได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ลวดลายหลัก และลวดลายประกอบ โดยนำลวดลายทั้ง 2 กลุ่มมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลายพิมพ์ที่มีความทันสมัยแต่ยังคงอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี จำนวน 2 ลวดลาย และการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกจำนวน 1 ผลิตภัณฑ์จากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาลวดลายผ้าพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งการพัฒนาลวดลายสามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของลวดลาย โดยมีความพึงพอใจในภาพรวมเฉลี่ย 4.28 สามารถต่อยอดเพื่อการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการท่องเที่ยวของชุมชน และส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีการสืบทอดภูมิปัญญาต่อยอดผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสู่การผลิตเป็นสินค้าในกลุ่มของที่ระลึก เพื่อช่วยให้ชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น

Jaratpim Wangyen. (2021). *Printing Design Reflects of Identity Wisdom Pha Jok Tai-Yuan Weaving for Toward Value Added on Tourism Products*. Rajamangala University Technology Phra Nakhon.

Printing Design Reflects of Identity Wisdom Pha Jok Tai-Yuan Weaving for Toward Value Added on Tourism Products that reflects the identity of the wisdom of the capital provinces and to design a product from the souvenir provinces to add value to the travel groups with a trademark of the broad trade, a trademark of the brown trade, an application of the transmitters of the transmitters

Data analysis uses descriptive data analysis in combination with statistical data to analyze pattern data and use the data obtained to develop patterns that reflect the identity of Pha Jok Tai-Yuan, Ratchaburi, together with the survey of satisfaction of the sample consisting of entrepreneurs. design of fashion and fabric motifs. The number of five people includes consumers and tourists in the Kubua community at Wat Kholong Suwankhiri. Ratchaburi City (100 people) with printed patterns and souvenirs developed to increase the value of tourist goods

The study found that the Pha Jok Tai-Yuan pattern in Ratchaburi province has unique patterns that can be divided into two groups: the main pattern and the assembly pattern. The two groups are applied to the design of the modern but unique pattern of the Pha Jok Tai-Yuan pattern in Ratchaburi province. The souvenir product from the sample satisfaction survey found that the samples were satisfied with the development of prints and product patterns. The development of patterns can reflect the identity of the pattern is average overall satisfaction $\bar{X} = 4.28$. To promote the tourism of the community and the development of local products to inherit the wisdom of local products to be produced as souvenir products to help the community earn more revenue from selling products.

กิตติกรรมประกาศ

การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว จะไม่ประสบผลสำเร็จหากไม่ได้รับการสนับสนุนจาก คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการสนับสนุนให้บุคลากรมีการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบงานวิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนและการต่อยอดในการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ อันเป็นการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนในการพัฒนาศักยภาพในการผลิตสินค้าสู่อการสร้างรายได้ และขอขอบคุณฝ่ายวิชาการและวิจัย งานวิจัยและพัฒนา ที่คอยให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด

ผู้วิจัย

กันยายน 2564

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์	3
กรอบความคิดในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ประวัติความเป็นมาและลวดลายผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี	6
แนวคิดการออกแบบและการสร้างสรรค์ลวดลาย	14
แนวโน้มแฟชั่นกับการพัฒนาลวดลายพิมพ์	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบลวดลาย	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การออกแบบลวดลายผ้าและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	46
การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปที่ รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	50
สรุปผลการวิเคราะห์	57
5 สรุปและอภิปรายผล	59
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	59
ขอบเขตของการวิจัย	59
สรุปผล	60
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	66
ประวัติผู้วิจัย	72

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงลักษณะของลวดลายหลัก	41
2 แสดงข้อมูลผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่น และลวดลายผ้า	50
3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ	51
4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว	53
5 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก ของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว	55

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 ลายกาบ	9
3 ลายกาบซ้อนหัก	9
4 ลายกาบดอกแก้ว	10
5 ลายดอกเซีย	10
6 ลายโค้งแก้ง	11
7 ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย	11
8 ลายหน้าหมอน	12
9 ลายหักนกคู่	12
10 ลักษณะของแนวโน้มสีปี 2022	26
11 ตัวอย่างสีครีม Anise Flower	27
12 ตัวอย่างสีฟ้า Stratosphere	28
13 ตัวอย่างสีฟ้า Stratosphere	28
14 ตัวอย่างสีม่วง Purple Rose	29
15 ตัวอย่างสีเหลืองส้ม Radiant Yellow	30
16 ตัวอย่างสีเขียวสะท้อนแสง Acid Lime	30
17 ตัวอย่างสีชมพูอมม่วง Festival Fuchsia	31
18 ตัวอย่างสีน้ำตาลเข้ม Java	32
19 การออกแบบลวดลายผ้า 1	47
20 การออกแบบลวดลายผ้า 2	48
21 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผ้าจกไท-ยวนเป็นผ้าทอพื้นเมือง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษของชาวไท-ยวน ผู้สืบเชื้อสายมาจาก ชาวโยนกเมืองเชียงแสนแห่งอาณาจักรล้านนา ได้มีการสืบ-ทอดการทอผ้าจกมาหลายชั่วอายุคน เป็นการทอวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ การจกจะใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นจก (ควัก) เส้นด้ายสีเส้นต่างๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ ซึ่งในประเทศไทยมีการทอผ้าจกในภาคเหนือและภาคกลาง ด้านรูปแบบ ลวดลาย สี ของผ้าจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่นหรือเอกลักษณ์ ผ้าจกเป็นผ้าทอที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะชาติพันธุ์ ปัจจุบันผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีการลดจำนวนการทอลงผู้ที่สามารถทอโดยผู้ที่สามารถทอผ้าลายโบราณจะเป็นผู้ที่มีอายุมาก ประกอบกับคนรุ่นใหม่จำเป็นต้องเดินทางไปประกอบอาชีพในเมือง จึงทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวอยู่ในกลุ่มชุมชนที่มีการทอผ้ามาตั้งแต่ดั้งเดิม และกลุ่มชุมชนที่ต้องการการสืบสานลวดลายดั้งเดิมให้คงอยู่ อีกทั้งคนรุ่นใหม่ขาดความรู้ด้านลวดลายผ้าจกแบบดั้งเดิม นิยมทอลวดลายง่าย ๆ ส่งผลให้ผ้าทอแบบดั้งเดิมมีราคาที่สูงมาก และยากต่อการนำมาใช้ในการต่อยอดสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ทางสิ่งทอที่หลากหลาย

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษามีแนวคิดในการออกแบบลวดลายพิมพ์จากภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน ด้วยการพัฒนาลวดลายพิมพ์โดยการนำอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มาพัฒนาลวดลายเพื่อการส่งเสริมแนวคิดการพัฒนาลวดลายผ้าจกไท-ยวนให้มีความหลากหลาย มุ่งตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคด้วยการพัฒนาลวดลายเพื่อต่อยอดสู่การเพิ่มมูลค่าและส่งผลสู่การเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน เนื่องจากปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและกำลังได้รับความนิยม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้วยการนำวัฒนธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดความสนใจเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชุมชน รวมถึงการบริโภคสินค้าที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งแต่ละชุมชนจะมีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สร้างความแตกต่างสอดคล้องกับกระแสแนวคิดเศรษฐกิจเชิง

สร้างสรรค์ (Creative Economy) (ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว.2556:ออนไลน์) ปัจจุบันกลุ่มชุมชนคุบัวได้มีการจัดตั้ง “กาดวิถีชุมชนคุบัว” เป็นการจัดตั้งพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มุ่งให้กลุ่มชุมชนคุบัวนำสินค้าเกษตร อาหาร ของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้านที่เป็นสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มมาจำหน่าย

ดังนั้นการส่งเสริมการนำลวดลายผ้าจากไท-ยวน ที่เป็นอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญามาต่อยอดด้วยการพัฒนาลวดลายสู่การเพิ่มมูลค่าในกลุ่มสินค้าทางการท่องเที่ยว จึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนทางสังคม วัฒนธรรม เพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจ ด้วยการพัฒนาแนวคิดสู่การนำลวดลายผ้าจากแบบดั้งเดิมมาพัฒนาลวดลายใหม่ด้วยเทคนิคการพิมพ์เพื่อการสร้างสรรค์รูปแบบให้มีความสอดคล้องกับแนวโน้มแฟชั่น และการพัฒนาลวดลายที่มีความเหมาะสมกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อการลดต้นทุนการผลิตที่สามารถเพิ่มมูลค่าสู่การผลิตสินค้าที่แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อให้กลุ่มผู้บริโภคมีทางเลือกในการซื้อสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในราคาเหมาะสม ที่สำคัญคือการเผยแพร่ภูมิปัญญาของลวดลายผ้าจากไท-ยวนและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยนำองค์ความรู้จากการเรียนการสอนในรายวิชาการออกแบบลวดลายพิมพ์สิ่งทอ ซึ่งเปิดสอนในสาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มาบูรณาการในการสร้างลวดลายที่ร่วมสมัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชนในการต่อยอดการพัฒนาลวดลายพิมพ์ เพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ยังคงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาของลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี สู่การผลิตสินค้าในกลุ่มของผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบริการวิชาการแก่สังคมให้กับชุมชนที่สนใจในการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าในกลุ่มสินค้าทางการท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ลักษณะของลวดลายในกลุ่มลวดลายหลัก และลวดลายประกอบ

ขอบเขตการออกแบบ

1. ออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์และจัดทำต้นแบบด้วยการพิมพ์ดิจิทัล จำนวน 2 ลวดลาย
2. ออกแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มของที่ระลึก จำนวน 1 รูปแบบ

ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า จำนวน 5 คน
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิเศษชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ลวดลายผ้าพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
2. ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน ส่งเสริมมูลค่าในกลุ่มสินค้าทางการท่องเที่ยว

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผ้าจากไท-ยวน หมายถึง ผ้าทอด้วยวิธีจัก หรือ คัดเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นด้ายเป็นลวดลาย เป็นกรรมวิธีการทอและการปักผ้าไปพร้อมกัน เรียกว่าการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า การจักจะใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นจัก (คัด) เส้นด้ายสีต่างๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ในกลุ่มลวดลายหลัก และลวดลายประกอบ เพื่อการสร้างสรรค์ลวดลายพิมพ์

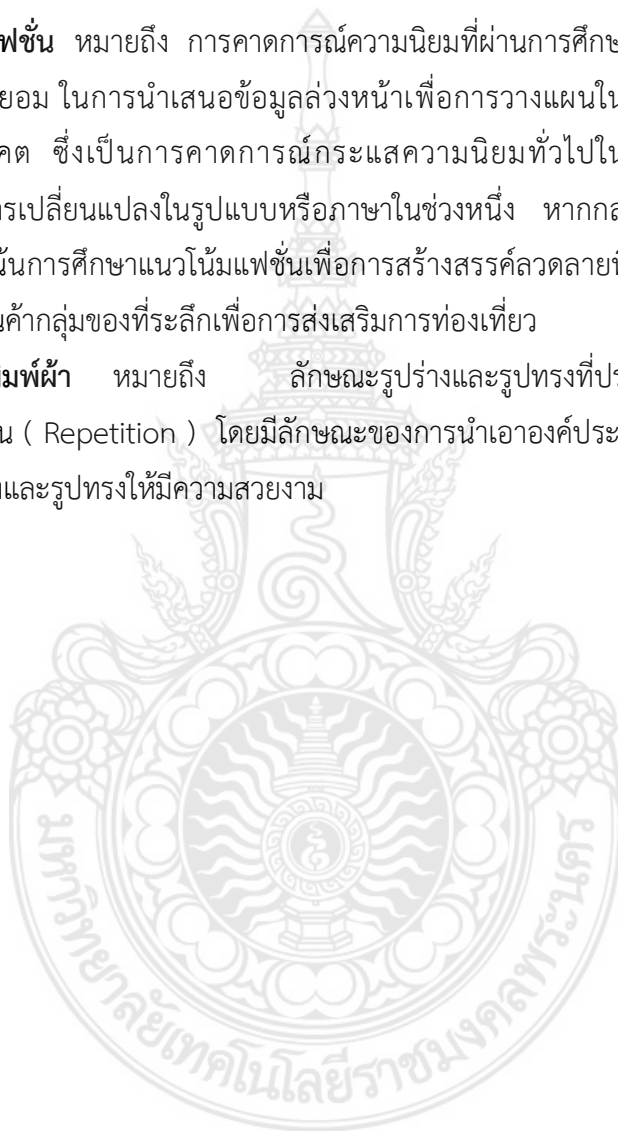
อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำและสะท้อนถึงภาพจำที่มีความเฉพาะ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มุ่งการศึกษาลักษณะของลวดลายผ้าจาก

ไท-ยวน เพื่อนำลายหลักที่เป็นลวดลายเฉพาะของผ้าจากไท-ยวน มาพัฒนาลวดลายพิมพ์ที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของลวดลายเฉพาะของผ้าจากไท-ยวน

ภูมิปัญญา หมายถึง ความสามารถและประสบการณ์ที่ผ่านการเรียนรู้และสืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ถูกถ่ายทอดกันในชุมชนหรือสังคม ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาภูมิปัญญาในการออกแบบลวดลายผ้า และการทอผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี

แนวโน้มแฟชั่น หมายถึง การคาดการณ์ความนิยมที่ผ่านการศึกษาและคัดกรองจากหน่วยงานด้านแฟชั่นที่เป็นที่ยอมรับ ในการนำเสนอข้อมูลล่วงหน้าเพื่อการวางแผนในการสร้างสรรค์รูปแบบของผลิตภัณฑ์ในอนาคต ซึ่งเป็นการคาดการณ์กระแสความนิยมทั่วไปในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีกระบวนการเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่ง หากกล่าวถึงคำว่าแนวโน้มแฟชั่นในงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งเน้นการศึกษาแนวโน้มแฟชั่นเพื่อการสร้างสรรค์ลวดลายพิมพ์ที่สามารถต่อยอดในการพัฒนาสู่การผลิตสินค้ากลุ่มของที่ระลึกเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ลวดลายพิมพ์ผ้า หมายถึง ลักษณะรูปร่างและรูปทรงที่ปรากฏอยู่บนผ้าผืน ที่มีการจัดวางให้มีจังหวะซ้ำกัน (Repetition) โดยมีลักษณะของการนำเอาองค์ประกอบทางศิลปะมาเป็นแนวคิดในการจัดวางรูปร่างและรูปทรงให้มีความสวยงาม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิด

การศึกษาอัตลักษณ์ของลวดลายภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี และพัฒนา
 ลวดลายพิมพ์โดยมีแนวความคิดต่อยอดสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกเพื่อการเพิ่มมูลค่าสู่
 สินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว มีการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาและลวดลายผ้า จกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
2. แนวคิดการออกแบบและการสร้างสรรค์ลวดลาย
3. แนวโน้มแฟชั่นกับการพัฒนาลวดลายพิมพ์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติความเป็นมาและลวดลายผ้า จกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี

1.1 ภูมิปัญญาการทอผ้าจกไท-ยวน

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ประกอบด้วยประชากรหลายเผ่าพันธุ์ โดยเฉพาะ “ชาวไทยวน หรือโยนกเชียงแสน” ที่มีการอพยพเคลื่อนย้ายจากเมืองเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มาตั้งถิ่นฐานอาศัยในจังหวัดราชบุรีตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) และเป็นเจ้าของผู้ทอ “ผ้าจกราชบุรี” ที่มีความประณีตสวยงามและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีรวมอยู่ด้วย ปัจจุบันชาวไทยวนเหล่านี้มีการตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยกันค่อนข้างแน่นหนา และยังคงมีการสืบทอดฝีมือจากทอผ้าจกกันอยู่ที่ตำบลคูบัว ตำบลดอนแร่ ในเขตอำเภอเมืองราชบุรี และในท้องที่ตำบลรางบัว ตำบลชัยใหญ่ ในเขตอำเภอบึงสามพัน การทอผ้าจกของสตรีชาวไทยวนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษนั้น มิได้เป็นการทอขึ้นเพื่อการซื้อขาย หากแต่ทอขึ้นเพื่อการใช้สอยในครัวเรือนเป็นสำคัญ และการทำงานนั้นก็จะเป็นไปตามโอกาสและฤดูกาลที่ว่างเว้นจากการทำงานในท้องไร่ท้องนา ผลงานที่ได้จึงมีความประณีตบรรจงและสวยงามละเอียดอ่อน เพราะเป็นการทอด้วยความมุ่งมั่นและสอดใส่อารมณ์สุนทรีย์แห่งศิลปะได้อย่างเต็มที่โดยไม่ได้จำกัดด้วยระยะเวลา ตลอดจนเมื่อมีการทอเสร็จก็มีการนำไปมอบให้บุคคลที่ตนรักและนับถือไว้สวมใส่หรือใช้สอย ซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ประเภท คือ ผ้าตระกูลคูบัว ผ้าตระกูลดอนแร่ และผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกระโด

1.1.1 ผ้าจกตระกูลคูบัว มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง ได้แก่ ลายดอกเซีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้า ผ้าจกตระกูลคูบัวพบมากในตำบลคูบัว ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี การจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ โดยไม่มีลายประกอบมากมาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอจะใช้เส้นใยที่มีสีค่อนข้างหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น ดินซิ่นจะมีความกว้างประมาณ 9-11 นิ้ว

1.1.2 ผ้าจกตระกูลหนองโพ - บางกะโตเป็นผ้าจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันที่มีความใกล้เคียงกับจกตระกูลคูบัว พบมากในตำบลหนองโพ - บางกะโต อำเภอโพธาราม จะมีความแตกต่างจากผ้าจกตระกูลคูบัวตรงชายของดินซิ่น ที่มีการเว้นพื้นที่ดำระหว่างลายชะเปา ถึงเล็บเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว และจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับลายนงของผ้าชาวไทพวน ในภาคเหนือ คือลักษณะของนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้าของผ้าจกตระกูลหนองโพ-บางกะโต จะมีหางที่ยาวมากกว่าผ้าจกตระกูลคูบัว

1.1.3 ผ้าจกตระกูลดอนแร่ เป็นผ้าจกที่ลายมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอและตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยลวดลายที่หลากหลายและจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นดำไว้น้อยทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลักและไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี สำหรับดินจกจะมีความกว้างประมาณ 14-15 นิ้ว

จากการศึกษาข้อมูลผ้าจกไท-ยวนจังหวัดราชบุรีมีการทอผ้าจกที่มีลักษณะเด่นได้ 3 ตระกูลผ้าตระกูลคูบัว ผ้าตระกูลดอนแร่ ผ้าตระกูลหนองโพ-บางกะโต ในแต่ละสามตระกูลจะมีลักษณะพิเศษของลวดลายแตกต่างกันออกไปแสดงถึงเอกลักษณ์ของลวดลายไม่ว่าจะเป็นการใช้สี ลวดลายที่ปรากฏเป็นการนำสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชนชาติพันธุ์ไท-ยวนได้เป็นอย่างดี การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งการนำลวดลายดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลายสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

1.2 ลวดลายผ้าจก

ผ้าจก เป็นผ้าทอผืนแคบ ๆ อาจทอขึ้นจากฝ้ายหรือไหม หรือผสมผสานกันทั้งฝ้ายและไหมก็ได้ ผ้าชนิดนี้มีลักษณะของการทอและปักผสมผสานกัน อีกทั้งเป็นผ้าที่นิยมนำไปประกอบหรือตกแต่งผ้าผืนใหญ่อีกที โดยเฉพาะผ้านุ่งหรือผ้าซิ่น เมื่อประกอบกันแล้วก็จะเรียกว่า ผ้าซิ่นตีนจก

ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล. แพทริเซีย ซีสมแมน (2531 : 25) ได้อธิบายว่า จก เป็นเทคนิคการทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า กระทำโดยใช้ไม้ หรือชนเเมนหรือนิ้วมือยก หรือจกเส้นด้ายขึ้นแล้วสอดใส่ด้ายพุ่งพิเศษเข้าไป

อุดม สมพร (2537 : 140) ได้อธิบายว่า จก เป็นคำกริยา เป็นภาษาพื้นบ้านของชาวล้านนา หมายถึง การล้วง ควัก เอาขึ้นมา เช่น จกปลาร้าออกจากไห จกปูออกจากกู

การทอจกเป็นกรรมวิธีของการทอและการปักผ้าไปพร้อมๆกัน การทอลวดลายใช้วิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าเป็นช่องๆไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า ซึ่งจะทำให้ได้โดยใช้ไม้หรือชนเเมน หรือนิ้วมือยกขึ้น เป็นการทอผสมการปักกลายๆ เรียกว่าจก

เชิงซิ่นตีนจก นับได้ว่าเป็นศิลปะพื้นบ้านที่ละเอียดประณีตและซับซ้อน มีความสวยงามเป็นพิเศษเหนือผ้าพื้นเมืองประเภทอื่น ๆ ทั้งกลวิธี กรรมวิธี ต้องอาศัยความมีฝีมือ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ความอดสาหะวิริยะอย่างสูง ด้วยความวิจิตรบรรจง เนื้อผ้าทอพื้นเมืองด้วยกัน คุณค่าในแง่ศิลปะ

ผ้าจกไทยวน จังหวัดราชบุรี ถือเป็นงานผ้าทอที่มีลักษณะและเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความละเอียดด้านการเลือกใช้สี และความมั่งคั่งของลวดลายที่ปราณีต สีที่นิยมใช้คือสีแดงเป็นพื้น ทั้งแดงสดและแดงคร่ำ เพราะเชื่อว่าสีแดงเป็นสีแห่งพลังและความสดใสผ้าซิ่นตีนจกของชาวไทยวน ในจังหวัดราชบุรี สามารถแยกกลุ่มลายได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มลายหลักและกลุ่มลายประกอบ

1.2.1 กลุ่มลายหลัก เป็นลายขนาดใหญ่ที่ใช้จกอยู่ตรงกลางของตีนซิ่น ลวดลายในผ้าจกของชาวไทยวนราชบุรี มีจำนวน 8 ลายหลัก ได้แก่ ลายกาบ ลายกาบซ้อนหัก ลายกาบดอกแก้ว ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย ลายหน้าหมอน ลายหักนกคู่

1.2.1.1 ลายกาบ เป็นลายที่มีชื่อเรียกสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณ สันนิษฐานว่า ลักษณะของลายคล้ายกับกาบของลำไม้ไผ่ พบมากในช่วงทอลุ่มตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลรางบัว ปัจจุบันมีการทอในทุกกลุ่ม เช่น ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านวัดนาหนอง วัดคูบัว วัดรางบัว และช่างฝีมือทอบ้านตะโกกลุ่มบ้านห้วยนาและศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี วัดแคทราย เป็นลายที่มีผู้นิยมทอกันมาก และถือว่าเป็นลายมาตรฐานของผ้าจกราชบุรี มักใช้ทอเป็นตีนผ้าซิ่นตีนจก หน้าหมอนจก

ภาพประกอบ 2 ลายกาบ

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.2 ลายกาบซ้อนหัก เป็นชื่อเรียกกันมาตั้งแต่โบราณ นิยมทอในกลุ่มช่างทอตำบลคูบัว ที่บ้านหนองผ้าขาว ปัจจุบันมีช่างทอที่บ้านตะโก ตำบลคูบัว เป็นลายที่ทอยากกว่าลายอื่นๆ มักใช้ทอจากเป็นตีนผ้าขึ้นตีนจก

ภาพประกอบ 3 ลายกาบซ้อนหัก

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.3 ลายกาดอกแก้ว เป็นลายในตระกูลลายกาด นักวิชาการกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำหนดชื่อขึ้นใหม่ พบในกลุ่มช่างฝีมือตำบลดอนแร่ เช่น บ้านห้วยหนองโป่ง วัดนาหนอง ดอนซาด ดอนกอกและตำบลรางบัว รางอารักษ์ใหญ่ มักใช้ทอเป็นลายในตีนผ้าขึ้นตีนจก หน้าหมอนจก

ภาพประกอบ 4 ลายกาดอกแก้ว

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.4 ลายดอกเซีย เป็นชื่อที่เรียกสืบกันมาตั้งแต่โบราณ ไม่สามารถสันนิษฐานได้แน่ชัดว่ามาจากรูปทรงใด พบมากในการทอของช่างคูบัว เช่น กลุ่มบ้านห้วยนา และกลุ่มศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี ปัจจุบันกลุ่มช่างฝีมือเริ่มนำมาลายนี้ไปทอ มักทอเป็นลายผ้าจกเพื่อประกอบเป็นขึ้นตีนจกซึ่งไม่พบในผ้าจกประเภทอื่น

ภาพประกอบ 5 ลายดอกเซีย

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.5 ลายโค้งแก้ง เป็นชื่อเรียกสืบทอดกันมาแต่โบราณ นิยมทอในกลุ่มช่างทอตำบลคูบัว บ้านตะโก ตำบลหนองปลาหมอ ตำบลหนองโพ-บางกะโดปัจจุบันมีทอที่ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี วัดแคทราย ศูนย์หัตถกรรมวัดคูบัว มักใช้ทอเป็นลายตีนผ้าขึ้นตีนจก ผ้าขึ้นตา

ภาพประกอบ 6 ลายโค้งแก้ง

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.6 ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย เป็นชื่อเรียกสืบทอดมาแต่โบราณ นิยมทอในกลุ่มช่างทอบ้านคูบัว เช่น กลุ่มบ้านใหม่ บ้านตะโก บ้านหนองชัน บ้านหัวนา ปัจจุบันทอเกือบทุกกลุ่ม เช่น ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี วัดแคทราย ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านวัดคูบัว นิยมใช้ทอเป็นลายจกของตีนผ้าขึ้นตีนจก จะมีบ้างในบางแห่งทอเป็นลายผ้าใช้สอย เช่น ผ้าคล้องคอ

ภาพประกอบ 7 ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.7 ลายหน้าหมอน เป็นลายที่เรียกสืบทอดตั้งแต่โบราณ สันนิษฐานว่า รูปทรงคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มักปรากฏอยู่ในลายของหน้าหมอนจก พบในกลุ่มช่างคูบัว ปัจจุบัน ทอที่ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรี และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี วัดคูบัว เป็นที่สังเกตว่าลายหน้าหมอนไม่มีผู้นิยมมากนักเพราะมักใช้ทอจกเป็นลายในตีนผ้าชิ้น และจะพบบ้างในหน้าหมอนจกของไทยวนราชบุรี

ภาพประกอบ 8 ลายหน้าหมอน

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.1.8 ลายหักนกคู่ เป็นชื่อเรียกสืบทอดกันมาแต่โบราณ นิยมทอกลุ่มช่างทอ ตำบลคูบัว ตำบลห้วยไผ่ ปัจจุบันนิยมทอที่ศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรีวัดแคทราย ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้าน วัดคูบัว และศูนย์หัตถกรรมวัดรางบัว มักใช้ทอเป็นลายจกในตีนผ้าชิ้นตีนจก

ภาพประกอบ 9 ลายหักนกคู่

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564

1.2.2 กลุ่มลายประกอบ เป็นลายที่มีขนาดเล็กกว่าลายหลักและใช้สำหรับจกประกอบลายหลัก โดยจะถูกจัดตำแหน่งให้อยู่ทั้งสองข้างของลายหลักข้างละเท่า ๆ กัน ซึ่งลายประกอบมีหลากหลายและในแต่ละลายของแต่ละพื้นบ้านก็อาจมีชื่อเรียกไม่เหมือนกันหรือบางลายก็ไม่มีชื่อเรียก

1.2.3 ประเภทของซิ่นไท-ยวน

นอกจากลวดลายของผ้า ประเภทผ้าซิ่นไท-ยวน จังหวัดราชบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาส และลักษณะที่นำไปใช้ ซึ่งแบ่งได้ ดังนี้คือ

1.2.3.1 ผ้าซิ่นตีนจก ได้แก่ ซิ่นที่มีตีนประกอบด้วยส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจก หรือ ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่าง ๆ ซึ่งมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน คือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และตีนซิ่น พบในลักษณะการแต่งกายของสตรีชาวไท-ยวนราชบุรี มี 3 ลักษณะ คือ

1.2.3.1.1 ซิ่นตีนจก จกเฉพาะตีนซิ่น ตัวซิ่น เป็นผ้าพื้นสีดำ หรือ สีคราม ซิ่นบางพื้นมีตัวซิ่นทอด้วยวิธียกมุก หัวซิ่นใช้ผ้าขาวผ้าแดงเย็บต่อกันแล้วจึงเย็บต่อกันกับตัวซิ่น

1.2.3.1.2 ซิ่นตีนจก จกทั้งตัว ซึ่งลักษณะนี้จะมีตัวซิ่นและตีนซิ่นทอด้วยวิธีจก แต่ทอเป็นผ้าคนละชิ้น แล้วนำมาเย็บต่อเป็นผืนเดียวกัน ตัวซิ่นส่วนมากจะทอด้วยลายกูด ลายนก ลายมะลิเลื้อย เป็นลายพันรอบตัวซิ่นตีนซิ่นทอลายหลักทั้ง 9 ลาย หัวซิ่นมีลักษณะเดียวกับซิ่นตีนจก จึงถือได้ว่า ซิ่นชนิดนี้เป็นผลงานทางศิลปหัตถกรรมชั้นสูงของ ไท-ยวน ราชบุรี

1.2.3.1.3.1 ซิ่นตีนจก ด้วยมุกสลั้มัดหมี่ ตีนซิ่นทอด้วยวิธีจกเหมือนตัวซิ่นตีนจกทั่วไป ตัวซิ่นทอด้วยวิธียกมุกสลั้มัดหมี่ ถือได้ว่าเป็นเทคนิคของภาคอีสาน ตัวซิ่นใช้เส้นใยประเภทไหมเป็นวัสดุทอซึ่งพบไม่มากในผ้าซิ่นตีนจกของไท-ยวน ราชบุรี

1.2.3.2 ซิ่นตา ได้แก่ ซิ่นที่เป็นศิลปะการทอรองจากซิ่นตีนจก ซึ่งมี 2 ชนิดคือ

1.2.3.2.1 ซิ่นตาผ้าพื้น เป็นการทอแถบสีต่าง ๆ พันรอบตัว เช่น สีดำ สีเหลือง สีเขียว ส่วนตีนซิ่นจะมีแถบเหลืองและแถบผ้าเป็นสีดำ

1.2.3.2.1 ซิ่นตาหมู่ แตกต่างจากซิ่นตาผ้าพื้นตรงที่ส่วนตัวซิ่นมีการจกลายประกอบเป็นหมู่พันรอบตัวซิ่นวันระยะเป็นช่วง ๆ ส่วนมากจะใช้ลายหักขอเหลือง มะลิเลื้อย ดอกจัน ในการทอลายจก เป็นซิ่นที่มีศิลปะการทอสูงรองมาจากซิ่นตีนจก

1.2.3.3 ซิ่นชิว ได้แก่ ซิ่นที่ทอสำหรับนุ่งทำงานอยู่กับบ้าน ตีนซิ่นเป็นผ้าพื้นสีดำส่วนตัวซิ่นเป็นพื้นสีเขียว และจกลายประกอบระหว่างรอยต่อตีนกับตัว และตัวกับหัวซิ่น

1.2.3.4 ซิ่นแล่ ได้แก่ ซิ่นที่ทอสำหรับนุ่งทำงานอยู่กับบ้านหรือนอกบ้าน เป็นซิ่นที่ถือว่ามียุทธศาสตร์ทอไม่ยากและโดยส่วนมาก ผู้หญิง ไท-ยวน ในสมัยก่อนจะมีซิ่นแล่ว์นุ่งทุกคน

จากการศึกษาข้อมูลผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนารูปแบบของลวดลายผ้าไปตามวิถีความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค โดยมีแนวคิดในการทอผ้าแบบวิถีดั้งเดิมร่วมกับการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งการทอผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี สามารถจำแนกลักษณะของลวดลายผ้าทอได้ 2 ประเด็น ได้แก่ การทอผ้าเพื่อการสืบทอดภูมิปัญญา เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าแบบดั้งเดิมโดยการถ่ายทอดสู่ระบบเครือญาติ ลักษณะของลวดลายจะเป็นลวดลายดั้งเดิมที่มีความปราณีตและคงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี และการทอผ้าเพื่อการค้าเป็นการทอผ้าที่มีลักษณะของลวดลายที่มีการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งลักษณะของลวดลายก็มีการลดทอนเพื่อให้เหมาะกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน ทำให้มีลักษณะของลวดลายที่หลากหลายขึ้น และอาจมีการผลิตซ้ำหากลวดลายดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

2 แนวคิดการออกแบบและการสร้างสรรค์ลวดลาย

2.1 การออกแบบ

การออกแบบ (Design) เป็นศาสตร์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาแนวคิดจาก การดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์รู้จักการพัฒนาเพื่อให้เกิดความอยู่รอดของตัวเอง ในวิถีชีวิตของมนุษย์ในอดีตส่วนใหญ่จะใช้ความสามารถทางด้านร่างกายและสติปัญญา ในการเอาชีวิตรอดเพื่อความอยู่รอดแต่มนุษย์มีความคิดและรู้จักสังเกต โดยสังเกตจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในจากสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว และปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและความต้องการ ตลอดจนข้อจำกัดของการดำรงชีวิต ดังนั้น การออกแบบจึงเปรียบเสมือนศาสตร์แห่งความคิดและศิลปะ เป็นการสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายและการใช้งาน ความหมายของการออกแบบ ได้มีผู้ให้ความหมายและคำนิยาม หรือคำจำกัดความไว้ ตามความเข้าใจ ดังนี้

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม (2537 : 22) กล่าวว่า การออกแบบย่อหมายถึง กระบวนการทางความคิดในอันที่จะวางแผนการรวบรวมองค์ประกอบทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างสรรค์หรือปรับปรุงประดิษฐ์กรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านประโยชน์ใช้สอยและด้านความงาม

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539:20) การออกแบบ คือ การวางแผนสร้างสรรค์รูปแบบโดยการวางแผนจัดส่วนประกอบ ของการออกแบบให้สัมพันธ์กับประโยชน์ใช้สอย วัสดุ และการผลิตสิ่งของที่ต้องการ

อุดมศักดิ์ สารีบุตร (2540 : 21) กล่าวว่า การออกแบบ คือ การรวบรวมหรือการจัดองค์ประกอบทั้งที่เป็นงาน 2 มิติ และ 3 มิติ เข้าด้วยกันอย่างมีหลักเกณฑ์ ในการนำองค์ประกอบของการ

ออกแบบมาจัดรวมกัน ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ผู้ใช้สอยความงามอันเป็นลักษณะสำคัญที่พึงมีของการออกแบบเป็นศิลปะของมนุษย์เนื่องจากการสร้างค่านิยมทางความงามและตอบสนองการใช้ประโยชน์ใช้สอยที่คุ้มค่าให้แก่ผู้ใช้

การออกแบบ ถือได้ว่าเป็นศาสตร์แห่งความคิด การแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายและนำกลับมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจนั้นมีการประเมินผลจากแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

ความสวยงาม (Aesthetic) เป็นความพึงพอใจแรกที่คนเราสัมผัสได้ก่อน มนุษย์เราแต่ละคนต่างมีการรับรู้เรื่อง ความสวยงามและความพึงพอใจในเรื่องของความงามได้ไม่เท่ากัน ความงามจึงเป็นประเด็นที่ไม่มีกฎเกณฑ์การตัดสินใด ๆ ที่เป็นตัวกำหนดความแน่ชัด แต่เชื่อว่างานที่มีการจัดองค์ประกอบที่ดีคนส่วนใหญ่จะรับรู้ว่าสวยงามได้เหมือนกัน

มีประโยชน์ใช้สอยที่ดี (Function) การมีประโยชน์ใช้สอยที่ดีนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากในงานออกแบบ ทุกประเภท เช่น ถ้าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์เก้าอี้ เก้าอี้ยื่นจะต้องนั่งสบาย ถ้าเป็นบ้าน บ้านนั้นจะต้องอยู่แล้วไม่รู้สึกรีดอัด ถ้าเป็นงานกราฟิกสื่อสิ่งพิมพ์ ตัวหนังสือที่อยู่ในงาน จะต้องอ่านง่าย ไม่ต้องถึงขั้นเพ่งสายตา ถึงจะเรียกได้ว่าเป็นงาน ออกแบบที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ดีได้ เป็นต้น

มีแนวความคิดในการออกแบบที่ดี (Concept) แนวความคิดในการออกแบบที่ดีนั้นคือหนทางความคิด ที่ทำให้งานออกแบบที่ได้ ตอบสนองต่อความรู้สึกพอใจ ชื่นชม เรื่องนี้บางคนให้ความสำคัญมาก บางคนให้ความสำคัญน้อย บางคนไม่ให้ความสำคัญ ให้แค่ 2 ข้อแรกก็พอ แต่เชื่อไหมว่างานออกแบบบางครั้งจะมีคุณค่า (Value) มากขึ้น ถ้าได้ออกแบบงานจากแนวความคิดที่ดี

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการออกแบบได้ว่า การออกแบบ คือศาสตร์แห่งความคิดและศิลปะ เป็นการสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายและการใช้งาน การออกแบบจึงเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ที่ต้องการการเรียนรู้และการฝึกฝน โดยการฝึกฝนนั้นทำให้ระเบียบวิธีในการออกแบบกลายเป็นการกระทำที่สะท้อนมาจากการสั่งงานของประสาทที่ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจจิตใจ เช่นเดียวกับการกระทำที่เกิดขึ้นในเวลาตกใจ ดังนั้น นักออกแบบสามารถมุ่งความสนใจไปที่ความคิดของตนเองมากกว่าเทคนิคที่ใช้ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของมนุษย์ โดยมีทัศนธาตุและลักษณะของทัศนธาตุเป็นองค์ประกอบ ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เป็นแนวทาง และใช้วัสดุ นานาชนิดเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ โดยที่นักออกแบบจะต้องมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานหลายขั้นตลอดกระบวนการสร้างสรรค์นั้น ซึ่งเป็นในลักษณะลักษณะสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งที

มีอยู่เดิมแล้วให้เกิดความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย มีลักษณะของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เริ่มจากความคิด ความคิดเชิงวิเคราะห์จากการประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และสังเคราะห์เป็นกรอบความคิดที่เข้าใจ ครอบคลุมชัดเจน เป็นการสร้างความคิดรวบยอด หรือแนวความคิดซึ่งจะใช้เป็นกรอบ เพื่อสร้างสรรค์ในการออกแบบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่มีประสิทธิภาพอย่างมีคุณค่า

2.2 แนวคิดการออกแบบเพื่อการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์

การออกแบบที่ดี คือ การแสดงออกถึงคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งาน โดยอาศัยประสบการณ์และความสามารถสร้าง ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ดูดีขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของผู้หรือผู้บริโภคทั่วไป การออกแบบที่ดีควรเน้นถึงความเป็นสากล ทั้งในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ความลงตัวในการใช้สีที่สื่อถึงความมีรสนิยม (taste) รวมถึงความสอดคล้องกับกระแสนิยม (trend) ในขณะนั้น ซึ่งนักออกแบบควรตระหนักถึงประเด็นนี้ เนื่องจากการออกแบบในปัจจุบันมีการแข่งขันอย่างสูง การออกแบบที่ดีและมีความน่าใช้จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการผลิตเพื่อการตลาดต่อไป การออกแบบเป็นการนำเอาความคิดของนักออกแบบมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน โดยมีการวางแผนในการคิดและในการสร้างผลงานอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลงานออกแบบที่ดีตรงตามเป้าหมายที่ผู้ออกแบบได้ตั้งเอาไว้ อีกทั้งงานออกแบบยังต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สอยอีกด้วยทั้งทางด้านประโยชน์ใช้สอยและทางด้านความงาม ดังนั้น การออกแบบในฐานะศาสตร์ของการเรียนรู้ ผู้ออกแบบหรือนักออกแบบที่ดีจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ในศาสตร์ด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในสาขาใดก็ตาม นักออกแบบจะต้องมีการฝึกฝนทักษะทางด้านความคิด ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาต่างๆ ในกระบวนการออกแบบแต่ละครั้ง อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานในการออกแบบที่ดีและสามารถสร้างมูลค่าในเชิงธุรกิจ ซึ่งแนวคิดในการออกแบบสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปนั้น มีแหล่งที่มี 2 แหล่งคือ แหล่งที่มาจากสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ และแหล่งที่มาจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยถ่ายทอดออกมาเป็น 3 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

การคิดลอกเลียนแบบ คือ ความคิดในการออกแบบ ที่พยายามถ่ายทอดให้เหมือนกับรูปแบบเดิมที่ได้เคยสัมผัสรับรู้มา

การคิดค้นแบบ คือความคิดเห็นอีกลักษณะหนึ่ง ที่เป็นการใช้จินตนาการที่เกิดขึ้นจากการนำ รูปแบบสิ่งต่างๆ จากประสบการณ์มาสรุปรวมเข้าด้วยกัน อาจลดทอน เพิ่มเติมแล้วแสดงออกในรูปแบบที่แตกต่างออกไป

การคิดสร้างสรรค์รูปแบบ เป็นแนวคิดที่ต่อยอดจากการคิดลอกเลียนแบบหรือการคิดดัดแปลงแบบมาสร้างจินตนาการรูปแบบขึ้นใหม่ ตามความคิดสร้างสรรค์ผู้ออกแบบ ทำให้เกิดเป็น ลวดลายที่มีรูปแบบ ใหม่ๆ ขึ้นมา (ประเสริฐ ศรีรัตน, 2538:10-15)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความหมายของการออกแบบได้ว่า การออกแบบ คือศาสตร์แห่งความคิดและศิลปะ เป็นการสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายและการใช้งาน การออกแบบจึงเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ที่ต้องการการเรียนรู้และการฝึกฝน โดยการฝึกฝนนั้นทำให้ระเบียบวิธีในการออกแบบกลายเป็นการกระทำที่สะท้อนมาจากการสั่งงานของประสาทที่ไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจจิตใจ เช่นเดียวกับการกระทำที่เกิดขึ้นในเวลาตกใจ ดังนั้น นักออกแบบสามารถมุ่งความสนใจไปที่ความคิดของตนเองมากกว่าเทคนิคที่ใช้ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ประเภทหนึ่งของมนุษย์ โดยมีทัศนธาตุและลักษณะของทัศนธาตุเป็นองค์ประกอบ ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เป็นแนวทาง และใช้วัสดุ นานาชนิดเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ โดยที่นักออกแบบจะต้องมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานหลายขั้นตอนตลอดกระบวนการสร้างสรรค์นั้น ซึ่งเป็นในลักษณะลักษณะสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่มีอยู่เดิมแล้วให้เกิดความเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย มีลักษณะของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่เริ่มจากความคิด ความคิดเชิงวิเคราะห์จากการประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และสังเคราะห์เป็นกรอบความคิดที่เข้าใจ ครอบคลุมชัดเจน เป็นการสร้างความคิดรวบยอด หรือแนวความคิดซึ่งจะใช้เป็นกรอบ เพื่อสร้างสรรค์ในการออกแบบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่มีประสิทธิภาพอย่างมีคุณค่า

2.3 การออกแบบลายลายพิมพ์สิ่งทอ

การออกแบบลวดลาย มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ควบคู่กับวิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ การต่อสู้ช่วงชิงพื้นที่ในการดำรงชีวิตตลอดจนความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ ทำให้เกิดการค้นหาลายที่เหนียวที่จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่าง ๆ และมีวิวัฒนาการในการสร้างสรรค์ลวดลายจากผนังถ้ำหรือหน้าผา เป็นร่างกาย โดยมีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์ตามบริบทแวดล้อมของชาติพันธุ์ และเมื่อมีวิวัฒนาการ

สูงขึ้นการออกแบบลวดลายต่าง ๆ ของมนุษย์ก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย หากกล่าวถึงการออกแบบลวดลายในกลุ่มของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ พบว่า ลักษณะของลวดลายและการผลิตในปัจจุบัน สามารถแยกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.3.1 ลวดลายที่เกิดจากสี

เป็นลักษณะของการนำผ้ามาทำการตกแต่งลวดลายในชั้นของกระบวนการ ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสิ่งทอ เป็นการตกแต่งหลังการทอเพื่อเป็นการเพิ่มค่าให้กับผ้า การสร้างลวดลายลงบนผ้านั้นจะเรียกว่า ลวดลายตกแต่ง (Decorative design) ส่วนมากมักเกิดจากการย้อมและการพิมพ์ ซึ่งสามารถออกแบบให้ตรงกับความต้องการและการใช้งาน โดยอาศัยการออกแบบและเทคนิคในการสร้างลวดลายจากการย้อมและการพิมพ์

2.3.2 ลวดลายที่เกิดจากการสอดหรือการขัดกันของเส้นด้าย

ลวดลายลักษณะนี้ เรียกว่า ลวดลายโครงสร้าง (Structural design) ซึ่งเกิดจากการทอ การถัก ลวดลายที่เกิดจากโครงสร้าง คือ ลวดลายผ้าที่เกิดขึ้นจากการขัดกันของเส้นด้ายโดยผ่านกระบวนการถัก ทอ ที่มีลักษณะของลวดลายที่มีโครงสร้าง ผิวสัมผัส และคุณสมบัติที่ต่างจากวัสดุที่ใช้ และกรรมวิธีในการผลิต โดยลักษณะของลวดลายที่เกิดจากโครงสร้างสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.3.2.1 ผ้าทอ (Weaving Fabric) คือ การผลิตผ้าจากกระบวนการทอผ้าที่นำเส้นด้าย 2 ชุดมาขัดสานกันเป็นมุมฉาก เส้นด้ายที่อยู่ตามความยาวผ้า เรียกว่า เส้นด้ายยืน เส้นด้ายที่อยู่ตามความกว้างของผ้าเรียกว่า เส้นด้ายพุ่ง ลักษณะการทอจะสอดเส้นด้ายพุ่งเข้าไประหว่างช่องด้ายยืนซึ่งแยกตัวออกจากกันเป็น 2 ชุด โดยการยกตะกอกและใช้ฟันหวีกระทบให้ด้ายพุ่งเรียงตัวชิดกันเกิดเป็นผืนผ้า ซึ่งสามารถแบ่งขั้นตอนการผลิตได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมเส้นด้าย การทอผ้า และการฟอกย้อมและการตกแต่งสำเร็จ

2.3.2.2 ผ้าถัก (Knit Fabric) คือ การผลิตผ้าที่มีการนำเส้นด้าย 1 เส้น หรือเส้นด้าย 1 ชุด ที่มีการเรียงขนาดกันหลายเส้น ทำเป็นห่วงคล้องเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันในแนวนอน หรือแนวตั้งทิศทางใดทิศทางหนึ่งในลักษณะเดียวกันแทนเส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน ลักษณะของห่วงโซ่หรือแถวห่วงจะเกิดขึ้นแทนที่กันอย่างสม่ำเสมอ และเกิดเป็นผ้าผืนที่เรียกว่า ผ้าถัก โดยสามารถแบ่งตามลักษณะการถักออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การถักแนวนอน และการถักผ้าแนวตั้ง

3.2.2.3 ผ้าไม่ทอ (Nonwoven Fabric) คือ การผลิตผ้าโดยการนำวัสดุสิ่งทอ ได้แก่ เส้นใยสั้น เส้นใยยา และเส้นด้าย หรือการผสมของวัสดุสิ่งทอมาทำให้ติดกันหรือยึดเหนี่ยวกันเป็น ผืนผ้าโดยกระบวนการทางเคมี และทางเชิงกล โดยทำให้เส้นใยหรือเส้นด้ายยึดติดกันหรือประสานกันทาง เชิงกลด้วยการใช้ความร้อน สารเคมี หรือสารละลาย ซึ่งในกระบวนการผลิตผ้าไม่ทอนั้นมีค่อนข้าง หลากหลาย แต่โดยทั่วไปเข้าใจกันว่ากระบวนการผลิตผ้าที่ต้องการและนำไปตกแต่งสำเร็จ

2.4 หลักการออกแบบลวดลายพิมพ์

การออกแบบลวดลายพิมพ์ มีจุดประสงค์ของการออกแบบ เพื่อให้เกิดลวดลายที่แปลกใหม่ เพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต่างกัน เพื่อผลผลิตทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และ เพื่อให้การออกแบบสามารถนำไปใช้ในการผลิตระบบอุตสาหกรรมได้

การออกแบบลายผ้าเป็นรูปแบบของการนำศิลปะมาประยุกต์เพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรมตาม วัตถุประสงค์ในการผลิตหรือการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Arts) หรือ งานพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Arts) ผู้ออกแบบจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักในการออกแบบซึ่งสามารถ สรุปได้ 2 ประการ คือ

ประการแรก ศิลปะการออกแบบ ประกอบด้วยหลักทฤษฎีสำหรับการออกแบบ ได้แก่ องค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสี เพื่อให้ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบที่น่าสนใจ

ประการที่สอง จิตวิทยาธุรกิจ เป็นหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้เพื่อการพิจารณาความชอบและรสนิยม ของบุคคลระดับต่าง ๆ ตลอดจนการสำรวจ การวิเคราะห์ ความต้องการ ความชอบ และความนิยมของ ผู้บริโภค รวมถึงหลักการนำเสนอผลงานเพื่อการจำหน่ายด้วย สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ นักออกแบบต้องเข้าใจ กระบวนการผลิตเบื้องต้นเพื่อให้ได้ลักษณะตามแบบที่ได้กำหนด จึงจะสามารถประสานให้การออกแบบมี ผลผลิตเพื่อการจำหน่ายได้

ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าสามารถจำแนกแหล่งที่มา 2 แหล่ง คือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกมาได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่

การลอกเลียนแบบ คือ การออกแบบที่มีความพยายามถ่ายทอดลวดลายให้เหมือนกับรูปแบบเดิม ซึ่งอาศัยลักษณะของรูปร่างและรูปทรงจากแรงบันดาลใจในการออกแบบด้วยการเลียนแบบต้นแบบที่มีอยู่ จริง เช่น ดอกไม้ ต้นไม้ เป็นต้น รูปแบบที่ถ่ายทอดออกมาเป็นผืนผ้าแสดงความเหมือนจริงตาม ลักษณะของรูปแบบที่พบหรือการรับรู้ด้วยสายตา และการคลี่คลายรูปแบบจากการตัดทอนรูปแบบเพื่อ

สร้างรูปแบบลวดลายที่มีความสวยงามและเหมาะสมกับแนวคิดในการออกแบบ โดยนำรูปแบบลวดลายมาจัดวางใหม่ให้มีความสอดคล้องกับลักษณะของรูปแบบการจัดวางและการนำไปใช้

การคิดแปลง คือ การออกแบบที่มีแนวความคิดจากการจินตนาการที่เกิดจากการนำรูปร่างและรูปทรงของลวดลายที่เป็นต้นแบบมาใช้ในการเป็นแรงบันดาลใจและนำมาบูรณาการร่วมกับประสบการณ์และทำการสรุปรวมแนวคิดในการออกแบบเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการตัดทอนหรือการเพิ่มเติม โดยนำแนวคิดดังกล่าวแสดงออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากรูปแบบลวดลายที่เป็นต้นแบบ

การคิดสร้างสรรค์ คือ การออกแบบที่มีแนวความคิดต่อยอดจากการลอกเลียนแบบ และการดัดแปลง เป็นการสร้างสรรค์โดยการสร้างรูปร่างรูปทรงที่มีการพัฒนาแนวคิดรูปแบบขึ้นใหม่ตามความคิดสร้างสรรค์ของนักออกแบบทำให้เกิดรูปแบบลวดลายที่มีความแปลกใหม่ (ประเสริฐ ศรีรัตน, 2538 : 10-15)

2.4.1 องค์ประกอบของการออกแบบลวดลาย

จากแนวคิดการออกแบบที่ถ่ายทอดบนผืนผ้าใน 3 ลักษณะ มีการนำแนวคิดข้างต้นมาจัดองค์ประกอบลวดลายอาศัยหลักของการจัดองค์ประกอบในการสร้างลวดลายที่มีส่วนประกอบที่สำคัญได้แก่

2.4.1.1 องค์ประกอบของลวดลาย ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นการแสดงเนื้อหาของลวดลายให้มีความแตกต่างตามแนวคิดที่ได้วางไว้ เช่น ลวดลายพื้นพันธุ์ ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายนามธรรม เป็นต้น

2.4.1.2 ขนาดและสัดส่วน เป็นการนำเสนอลักษณะของขนาดของลวดลายที่สามารถบ่งบอกถึงส่วนประกอบของลวดลายในลักษณะต่าง ๆ ที่มีการกำหนดขนาดและสัดส่วนให้มีความสัมพันธ์กันในลวดลาย เช่น ขนาด ความกว้าง ความยาว น้ำหนักเข้ม น้ำหนักอ่อน เป็นต้น

2.4.1.3 จังหวะ เป็นการกำหนดระยะห่างระหว่างตัวลวดลาย ที่นำมาประกอบกันให้เป็นลวดลายต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และมีมิติของการจัดวางที่เป็นระยะเท่ากันหรือไม่เท่ากันที่มีความสัมพันธ์กันตลอดทั้งลวดลายบนผืนผ้า

2.4.1.4 บริเวณว่าง เป็นส่วนพื้นที่ว่างที่เป็นในส่วนของพื้นลวดลาย ที่ทำให้เกิดมิติของพื้นที่ว่างที่ทำให้เกิดพื้นที่ว่างของลวดลาย ซึ่งเป็นผลทำให้ลวดลายมีความชัดเจนและเป็นจุดที่สามารถสร้างให้เกิดการเน้นลวดลาย

2.4.1.5 ทิศทาง เป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเคลื่อนไหวของตัวลาย และส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏในลวดลายที่สามารถแสดงเพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับทิศทางของลวดลาย เช่น แนวตั้ง แนวนอน เส้นทแยง เส้นซิกแซก เป็นต้น

2.4.2 ลักษณะของลายพิมพ์

การออกแบบเพื่อใช้ในการพิมพ์หรือการตกแต่ง ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ลวดลายตกแต่ง และ ระบบการจัดวางลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.4.2.1 ลวดลายตกแต่ง (Decorative motif) จากการวิเคราะห์ลวดลายพิมพ์สามารถสรุปลักษณะของลวดลายที่ใช้ในการตกแต่งและสร้างสรรค์รูปแบบลวดลายได้ ดังนี้

2.4.2.1.1 ลวดลายดอกไม้ รวมถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของพืช เช่น ใบ ผล ราก ฯลฯ

2.4.2.1.2 ลวดลายสัตว์ เป็นลวดลายของสัตว์ทุกประเภท เช่น นก ผีเสื้อ ปลา ฯลฯ โดยส่วนมากมักเป็นสัตว์ที่มีความสวยงาม รวมไปถึงภาพคนหรือการนำเอาลักษณะลวดลายของสัตว์มาใช้เป็นการมองมุมมองที่เป็นลายละเอียด

2.4.2.1.3 ลวดลายเรขาคณิต เป็นการนำเอารูปทรงเรขาคณิต เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ มาทำการจัดวางรวมกันให้เป็นรูปทรง หรือการจัดวางในลักษณะซ้ำกัน

2.4.2.1.4 ลวดลายนามธรรม เป็นลวดลายอิสระที่ใช้ในการออกแบบ เป็นลักษณะของการตัดทอนรูปทรงตามความคิดและจินตนาการ บางครั้งอาจใช้สีในการสร้างรูปทรงที่ทับซ้อนกัน

2.4.2.1.5 ลวดลายอื่น ๆ เป็นลวดลายที่เป็นการนำวัตถุและสิ่งของ ตลอดจนเครื่องจักรและอาคาร ฯลฯ มาดัดแปลงเพื่อใช้ในการออกแบบลวดลาย

2.4.2.2 ระบบการจัดวางลาย (System or pattern of arrangement) เป็นการจัดวางรูปแบบลวดลายที่ได้ออกแบบไว้ลงบนผืนผ้าให้มีความสวยงามและเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระบบ ดังนี้

2.4.2.2.1 ระบบเนื้อที่จำกัด เป็นลักษณะลวดลายเฉพาะบริเวณริมผ้า หรือเชิงผ้า รวมถึงลวดลายที่ต้องอยู่ในกรอบที่จำกัด หรือ ลายเฉพาะแห่ง (Spot design) หรือที่เรียกว่ามีลวดลายน้อยกว่าพื้นที่ ลายประเภทนี้มักใช้ในงานที่ต้องการวางลายเฉพาะที่หรือเพื่อการตกแต่ง เช่น ลายเชิงผ้าถุงหรือผ้าที่ต้องการวางลายเฉพาะริมขอบของผ้า การออกแบบลายสกปรินเสื้อ โลโก้ หรือในกลุ่ม

ผลิตภัณฑ์และตกแต่งบ้าน เช่น กระเป๋า ปлокหมอน ผ้า่าน เป็นต้น การวางลายแบบระบบเนื้อที่จำกัดขึ้นอยู่กับกรออกแบบและความเหมาะสมในรูปแบบของผลิตภัณฑ์

2.4.2.2.2 ระบบเนื้อที่ไม่จำกัด มีลักษณะลวดลายที่กระจายเต็มผืนผ้า (All – over) มีจังหวะซ้ำและมีการจัดวางตามความยาวของผืนผ้าไม่มีที่สิ้นสุด รูปแบบของลายอาจเป็นการวางลายซ้ำกันเป็นหน่วยเดียว หรือ รวมกันเป็นหมวดหมู่เป็นแนวยาวต่อเนื่องกัน ระบบการจัดวางลักษณะนี้สามารถพบได้ในผ้าพิมพ์ลายทั่ว ๆ ไป

2.5 การจัดวางลาย

การออกแบบลวดลายผ้านอกจากการใช้แนวคิดในการออกแบบลวดลายแล้ว ส่วนที่สำคัญคือการกำหนดลวดลายหรือที่เรียกว่า รีพีท (Repeat) เพื่อกำหนดต้นแบบของลวดลายในการทอ โดยรูปแบบลวดลายถูกจัดวางในลักษณะของการต่อลายในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ลวดลายกระจายลงบนผืนผ้า ลักษณะของลวดลายในแต่ละลวดลายมีความแตกต่างในการจัดวาง ซึ่งสามารถสรุปลักษณะของการจัดวางลาย ได้ดังนี้

2.5.1 การจัดวางลายหรือต่อลายในลักษณะของเส้นมีลักษณะเป็นแนวเส้น โดยมีการจัดวางลายแบบเส้นแนวนอน เส้นแนวตั้ง เส้นแนวเฉียง เส้นแนวซิกแซก เส้นสับหว่าง แบบตารางหมากกรุก และลักษณะเส้นแบบขั้นบันได เพื่อกำหนดทิศทางของลวดลายบนผืนผ้าและทำให้รูปแบบลวดลายมีความน่าสนใจ และเหมาะกับการนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สามารถสรุปได้ดังนี้

2.5.1.1 การต่อลายแบบแนวนอน คือ ลวดลายที่เกิดจากโครงสร้างในแนวนอนจากการนำลวดลายที่ออกแบบมาเรียงต่อกันตามแนวนอน (Horizontal) และเรียงซ้ำกันในแถวต่อไป ทำให้ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้ามีลักษณะของแนวเส้นที่ขนานกัน

2.5.1.2 การต่อลายแบบแนวตั้ง คือ การออกแบบลวดลายให้มีลักษณะแถวในแนวตั้งลงมาตามแนวตั้ง คล้ายกับการลากเส้นลงมาตั้งฉากกับพื้น โดยการวางลายให้ต่อกันตามแนวตั้งนั้นพบว่าจะมี ลวดลายที่เกิดขึ้นนี้จะมีลักษณะเป็นแถวยาวเรียงลงมา

2.5.2 การต่อลายแบบซิกแซก คือ การต่อลายที่อาศัยเส้นที่มีมุมหักขึ้นและลงต่อกันไป ลวดลายที่วางในลักษณะนี้จะเป็นลวดลายที่วางทำมุมต่อกันในแถวเดียวกัน โดยให้แนวที่หักขึ้นและลงขนานกับแถวแรก ซึ่งลวดลายที่ปรากฏจะมีลักษณะที่น่าสนใจในการจัดวางลวดลาย

2.5.3 การต่อลายแบบเส้นเฉียง คือ การต่อลายที่นำลวดลายมาจัดวางอยู่ในแนวเส้นเฉียงหรือทแยง โดยจัดวางลายให้อยู่ในแนวเส้นเฉียงติดต่อกัน และทำซ้ำ ๆ กันในแถวต่อไป ซึ่ง

ลวดลายจะมีทิศทางของการจัดวางที่เอียงขนานกับแนวตามแนวของเส้นเฉียง จะได้ลวดลายที่มีลักษณะเป็นแนวเส้นทแยง

2.5.4 การต่อลายแบบตารางหมากรุก คือ การต่อลายที่นำลวดลายมาจัดวางโดยการแบ่งพื้นที่สี่เหลี่ยมเป็นตารางเท่า ๆ กัน และจัดวางลวดลายในลักษณะของการเรียงสลับกัน ซึ่งในแต่ละแถวจะวางลวดลายโดยการเรียงช่องเว้นช่อง และตำแหน่งของการเรียงลวดลายในแต่ละแถวมีลักษณะของการสลับกัน ซึ่งแถวที่หนึ่งสลับกับแถวที่สองและการวางลวดลายของแถวที่หนึ่งจะทำซ้ำกับแถวที่สาม ในส่วนของแถวที่สองจะทำซ้ำกับแถวที่สี่และจัดวางในลักษณะของการสลับแถวกันตลอดผืนผ้า ลักษณะของลวดลายทำให้เกิดภาพรวมที่มีมิติของการพรางตา ได้แก่ ตาหมากรุก เส้นเฉียง เส้นแนวตั้ง และเส้นแนวนอน

ดังนั้นการออกแบบลวดลายจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานของการออกแบบลวดลายโดยนำหลักแนวคิดตามหลักองค์ประกอบทางศิลปะ ประกอบกับการนำเทคนิคการออกแบบที่ต้องคำนึงถึงการซ้ำ (Repeatition) เพื่อให้ลวดลายสามารถต่อเนื่องกันซึ่งมีผลต่อการสร้างสรรค์ลวดลาย

2.6 สื่อกับการออกแบบ

การใช้สีในงานออกแบบ เปรียบเสมือนการสื่อสารที่สามารถบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกของงานได้มากที่สุด สีถือเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารและสามารถสร้างให้เกิดความสนใจในรูปแบบผลงาน อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงถึงความรู้สึกอารมณ์และการรับรู้ สำหรับการออกแบบลวดลายผ้าจะมีการใช้สีที่หลากหลายตามแนวคิด ประโยชน์ใช้สอย รวมไปถึงรสนิยมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนักออกแบบจะมีแนวคิดและการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับกลุ่มลวดลาย ลักษณะของสีในงานออกแบบลวดลายในกลุ่มสิ่งทออาศัยแนวคิดจากธรรมชาติและนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบร่วมกับแนวโน้มแฟชั่น ลักษณะของสีมักได้รับแรงบันดาลใจจากบริบทแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น การนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดลักษณะของสีที่มีเฉดสีแตกต่างกันออกไปตามแรงบันดาลใจ และการใช้งานในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ สีจึงสามารถสร้างให้เกิดภาพลักษณ์ต่อผลิตภัณฑ์ ได้ดังนี้

2.6.1 สุทธิยะทางความรู้สึก สีให้ความรู้สึกต่อผู้พบเห็นแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และบริบทของแต่ละบุคคล การใช้สีขึ้นอยู่กับการใช้งานว่านำไปใช้ในงานประเภทใด ซึ่งผลิตภัณฑ์ผ้าผืนมุ่งการออกแบบเพื่อการใช้งานด้านการตกแต่งภายในอาคาร ซึ่งการกำหนดสีจึงมี

วัตถุประสงค์ในการสร้างให้มีผลต่อการ สัมผัส และสร้างบรรยากาศภายใน ทำให้มีลักษณะของการใช้สีที่มุ่งสร้างความรู้สึกทางด้านสุนทรียะที่สร้างให้เกิดการรับรู้ที่ก่อให้เกิดบรรยากาศ

2.6.2 **กระตุ้นให้เกิดความสนใจ** สีที่ปรากฏบนผ้าผืนจะมีความหลากหลายของสีและมีการไล่ระดับเฉดสีเข้มอ่อนแตกต่างกันออกไป แต่สีที่พบบนผืนผ้ามีความน่าสนใจของการให้ค่าระดับของสีที่มีความเข้มอ่อนตามแนวคิดของการสร้างสรรค์สี ซึ่งมีการอ้างอิงสีสันของความเป็นธรรมชาติของพืชพันธุ์ และการนำสีที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยบริบทรอบตัวมาพัฒนาเป็นคู่สีที่มีความน่าสนใจ

2.6.3 **การรับรู้ และจดจำ** ความหลากหลายของสีที่มีการนำแนวคิดของบริบทรอบตัวมาพัฒนาเป็นสีสันที่มีความเฉพาะตัว และมีเฉดสีที่หลากหลายที่สะท้อนถึงแนวคิดการดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งเป็นรูปแบบของการกำหนดสีที่มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบที่ต้องการให้ผู้พบเห็นเกิดการจดจำรูปแบบและผลงาน สีจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดรับรู้และการจดจำอย่างเป็นเอกภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวคิดและหลักวิธีในการออกแบบลวดลายผ้า ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาลักษณะของลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี โดยวิเคราะห์ลวดลายตามหลักแนวคิดด้านการออกแบบและองค์ประกอบของการออกแบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาประกอบกับการพิจารณาบริบทแวดล้อมที่เชื่อมโยงสู่การผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสร้างอัตลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนควบคู่กับการศึกษาทัศนยะของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว มุ่งศึกษาแนวคิดเพื่อการต่อยอดในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบลายประยุกต์เพื่อการเพิ่มมูลค่าและการต่อยอดในเชิงพาณิชย์

3. แนวโน้มแฟชั่นกับการพัฒนาลวดลายพิมพ์

3.1 แนวโน้มแฟชั่น

แฟชั่น เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า Fashion ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถานให้ ความหมายของคำนี้ว่า "สมัยนิยมหรือวิธีการที่นิยมกันทั่วไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง" เป็นการยอมรับจนเกิดเป็นค่านิยม ซึ่งหากกล่าวถึงคำว่าแฟชั่น หลายคนมีมุมมองลงไปในเรื่องของเครื่องแต่งกาย คำว่า "แฟชั่น" ในกระแสปัจจุบันนั้น แฟชั่นเครื่องแต่งกายจะมีพื้นที่ในกระแสความนิยมมากเป็นอันดับแรก อาจเป็นเพราะการยึดพื้นที่ในการบริโภคที่มีอัตราการซื้อหามากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคสามารถจับจ่ายได้ไม่ยากนักเพราะราคาไม่แพงจนเกินไป อีกทั้งกำลังซื้อของกลุ่มวัยรุ่นที่ต้องการมีพื้นที่

ของตัวเองอยู่บนกระแสของคำว่า “แฟชั่น” ดังนั้นแฟชั่นอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระแสความนิยมทั่วไป ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีกระบวนการเกิด การเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบหรือภาษาในช่วงหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกระแส (จรัสพิมพ์ วังเย็น.2557:30)

แนวโน้มแฟชั่น จึงเป็นการคาดเดาความต้องการและความเป็นไปของกระแสนิยมในตลาดสินค้าแฟชั่นล่วงหน้า เพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งทางด้าน การออกแบบและการวางแผนการตลาดของแบรนด์สินค้าแฟชั่น เนื่องจากการผลิตสินค้าแฟชั่นจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา สำหรับกระบวนการออกแบบการผลิต การจัดส่งและการวางแผนการขาย แบรนด์แฟชั่นและนักออกแบบจึงจำเป็นต้องทำงานล่วงหน้าก่อนที่สินค้าจะถูกจัดจำหน่ายจริง (อรรถพันธ์ พลเลาหพันธ์.2563:131)

3.2 แนวโน้มกลุ่มสีกับการออกแบบ

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ได้สรุปแนวโน้มของสีหลักปี 2022 จากสถานการณ์ในปัจจุบันทำให้กลุ่มสีที่ปรากฏในปี 2022 เป็นแรงผลักดันด้านจิตใจและการแสวงหาความสุข ด้วยการแยกตัวอยู่ลำพังกับธรรมชาติและความมีชีวิตชีวาจะมีพลังอย่างชัดเจน เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญในฐานะจุดเชื่อมต่อระหว่างเครื่องมือดิจิทัล จนกลายเป็นแพลตฟอร์มที่สร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ การสัมผัสจนถึงเป็นที่พึ่งทางจิตใจและจิตวิญญาณมีคุณค่ามากขึ้นในชีวิตประจำวัน

สีหลักของปี 2022 มีจำนวน 7 สี ซึ่งเกิดจากกระบวนการวิเคราะห์และการคัดกรองจากหน่วยงานด้านการกำหนดแนวโน้มต่างๆ โดยทำการถอดคำรหัสของสีเพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานและกลายเป็นกลุ่มและเฉดสีที่คาดว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้น โดยกลุ่มสีสะท้อนถึงการผสมผสานของเฉดสีออร์แกนิกที่มีรูปแบบตามธรรมชาติจนถึงรูปแบบของสีที่สังเคราะห์ที่สร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:42)

ANISE FLOWER
PANTONE 12-0717 TCX
RGB 244 227 181

STRATOSPHERE
PANTONE 14-4508 TCX
RGB 158 193 204

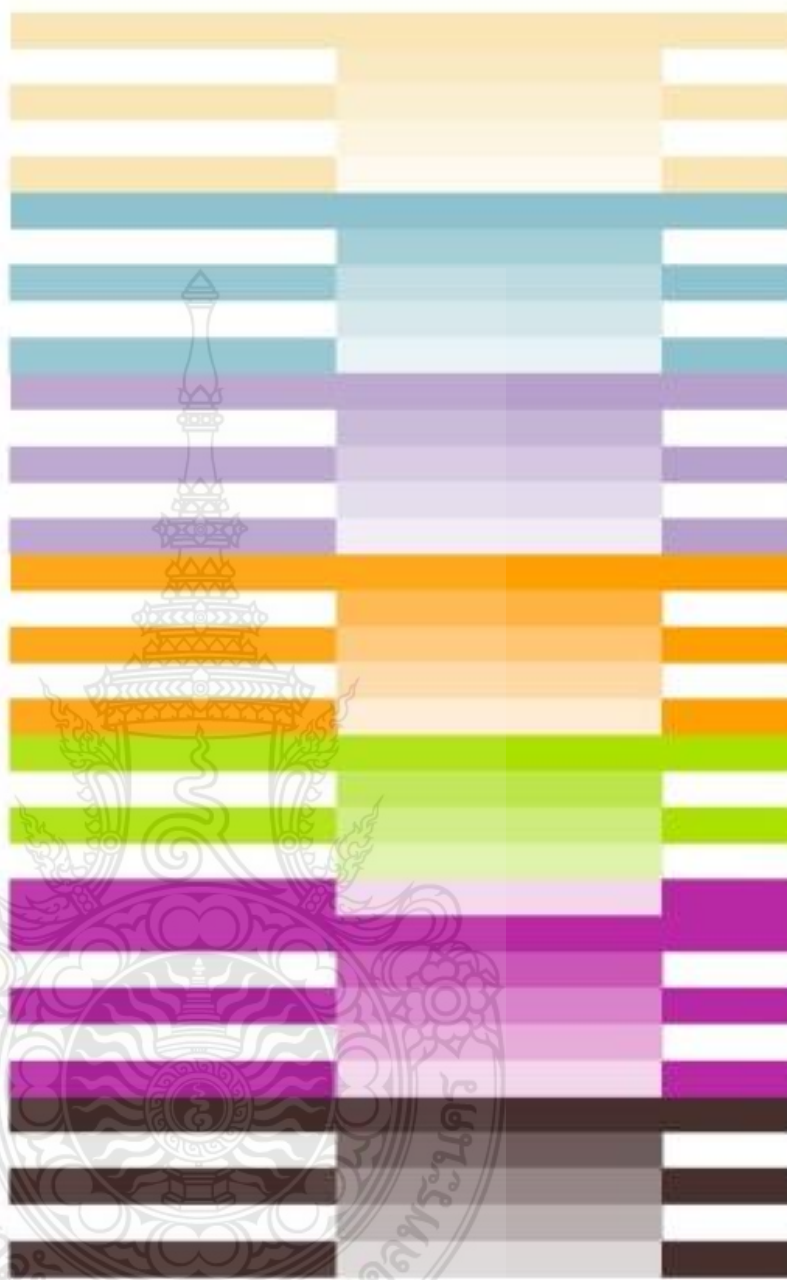
PURPLE ROSE
PANTONE 15-3716 TCX
RGB 176 159 202

RADIANT YELLOW
PANTONE 15-1058 TCX
RGB 252 158 33

ACID LIME
PANTONE 14-0340 TCX
RGB 187 223 50

FESTIVAL FUCHSIA
PANTONE 19-2437 TCX
RGB 158 44 160

JAVA
PANTONE 19-1016 TCX
RGB 67 51 49

ภาพประกอบ 10 ลักษณะของแนวโน้มสีปี 2022
ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:74

3.2.1 สีครีม Anise Flower ฐานกลางการกลายพันธุ์ของไวรัสและการตั้ง ความหวังกับผู้ที่ขึ้น ที่คิดค้นขึ้น ไม่มีใครสามารถคาดเดาได้ว่าประวัติศาสตร์ จะจบลงเมื่อใดบทเรียนครั้งนี้ทำให้การดูแลสุขภาพเป็นเรื่องที่ประมาทไม่ได้ ความเครียดและกังวลมีผลต่ออุตสาหกรรมยาและผู้ที่มามีส่วนบรรเทาจิตใจ เครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลด้านสุขภาพได้ง่ายขึ้น

ภาพประกอบ 11 ตัวอย่างสีครีม Anise Flower

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:45

3.2.2 สีฟ้า Stratosphere เป็นสีที่มีชื่อเดียวกับชั้นบรรยากาศที่ได้รับผลกระทบ เป็นตัวแทนสำคัญของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่ผลักดันให้ผู้คนตระหนักถึงปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของ ชั้นบรรยากาศโลก ซึ่งนิตยสาร viewpoint ได้กล่าวถึงเฉดสีฟ้าและเฉดสีเขียว โดยอ้างถึงงานเขียนของ โทมัส เบอร์รี่ นักประวัติศาสตร์วัฒนธรรม กล่าวว่าเฉดสีนี้สามารถสื่อสารถึงจิตวิญญาณของธรรมชาติได้ดี และยังมีผลต่ออารมณ์ทำให้รู้สึกถึงการเห็นใจและเชื่อมโยงสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศให้มีจิตวิญญาณร่วมเพื่อ สร้างวัฒนธรรมที่ดีงาม

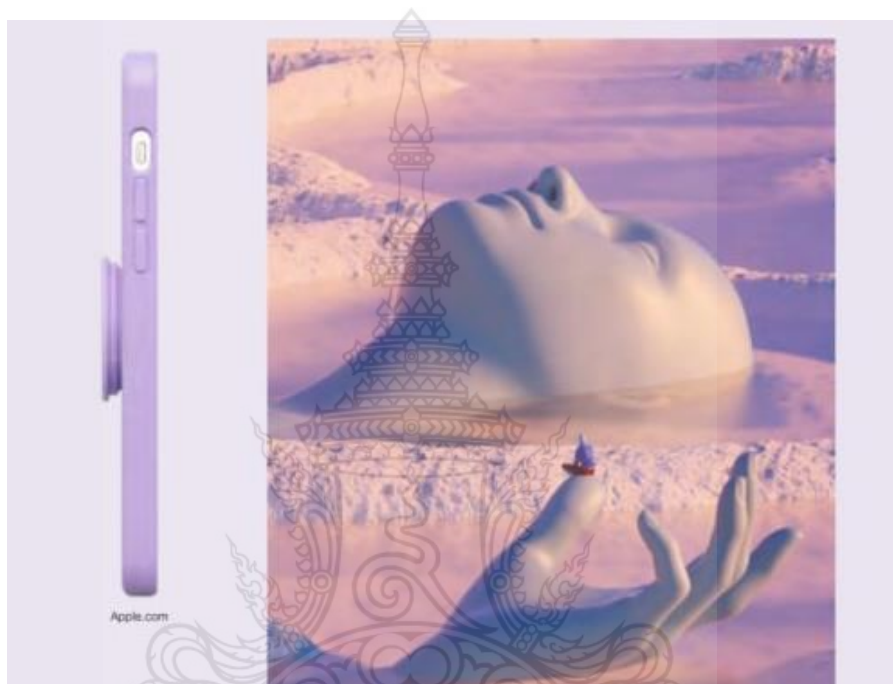

ภาพประกอบ 12 ตัวอย่างสีฟ้า Stratosphere
 ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:49

ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างสีฟ้า Stratosphere
 ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:50

3.2.3 สีม่วง Purple Rose เป็นสีที่ลดความตึงเครียดทางด้านอารมณ์ ขณะเดียวกันก็สามารถสร้างพลังที่แข็งแกร่งให้สติจิตใจ และยังเป็นสีตั้งต้นในการสร้างธรรมชาติสังเคราะห์ในแพลตฟอร์มเสมือนจริง

ภาพประกอบ 14 ตัวอย่างสีม่วง Purple Rose
ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:54

3.2.4 สีเหลืองส้ม Radiant Yellow สีเหลืองฉ่ำมะม่วงสุกที่เป็นตัวแทนแห่งการมองโลกในแง่บวก พลังงานจากงานสีเฉดนี้จะสามารถนำความมืดมัวให้กลับมาสว่างสดใสได้อีกครั้ง

ภาพประกอบ 15 ตัวอย่างสีเหลืองส้ม Radiant Yellow

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:58

3.2.5 สีเขียวสะท้อนแสง Acid Lime เป็นสีตัวแทนของความแปลกใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ที่หลอมรวมระหว่างความเก่าและความใหม่ ความจริงแท้และสิ่งสังเคราะห์โดยนิตยสาร Elle Décor ได้ยกให้เป็นหนึ่งในสีที่นิยมอีกสีหนึ่งในปีนี้

ภาพประกอบ 16 ตัวอย่างสีเขียวสะท้อนแสง Acid Lime

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:61

3.2.6 สีชมพูอมม่วง Festival Fuchsia การแสดงค่าสีที่เข้มข้น สมจริง และพลังที่ขับเคลื่อนทั้งในชีวิตจริงและโลกดิจิทัล ใช้งานได้หลากหลายสำหรับงานออกแบบโดยไม่มีเงื่อนไขด้านฤดูกาลและขตแดนในแต่ละประเทศ เป็นสีที่ดีในการสร้างความรู้สึกเชิงบวกและการหลีกเลี่ยงเพื่อสร้างพลังให้ตนเอง

ภาพประกอบ 17 ตัวอย่างสีชมพูอมม่วง Festival Fuchsia

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:67

3.2.7 สีน้ำตาลเข้ม Java เป็นกลุ่มสีที่มาจากบริบทความดั้งเดิมเป็นกลุ่มสีที่ใช้งานมายาวนาน ตั้งแต่หินแร่ดินที่ถูกชะล้าง การรวมเข้ากันกับวัสดุในธรรมชาติอื่น ๆ อย่างเฉดสีของเมล็ดพืช เมล็ดกาแฟที่สร้างความรู้สึกอบอุ่น จนสะท้อนวิถีการของโลกในวงจรรวมชาติ

ภาพประกอบ 18 ตัวอย่างสีน้ำตาลเข้ม Java

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์.2564:71

จากข้อมูลข้างต้น หากกล่าวถึงผ้าทอพื้นบ้านในวงการแฟชั่น อาจกล่าวได้ว่า แฟชั่นไทยในรอบสิบปีที่ผ่านมา พบว่า ผ้าทอร่วมสมัยได้รับความสนใจจากศิลปินนักออกแบบลวดลายผ้าของประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยมีผลงานที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับวงการผ้าไทยสู่ระดับต้น ๆ ของประเทศ แม้ว่าวงการแฟชั่นผ้าไทยจะเป็นที่ยอมรับในตลาดต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นแต่ความนิยมในการเลือกซื้อสินค้าของคนไทยกลับไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร หากวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ กระแสแฟชั่นจากต่างชาติที่เข้ามามีบทบาทในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ (จรัสพิมพ์ วังเย็น .2554 : 21-22) ดังนั้นแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมรูปแบบลวดลายด้วยการนำกระแสแนวโน้มแฟชั่นมาใช้ในการออกแบบเพื่อการสร้างสรรค์รูปแบบลวดลายและสีที่สอดคล้องกับแนวโน้มแฟชั่น เพื่อการกระตุ้นการรับรู้รูปแบบที่มีความสอดคล้องกับกระแสความนิยม ซึ่งในการศึกษารั้วนี้มุ่งการพัฒนาลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญา ร่วมกับการพัฒนาสีที่เป็นกลุ่มโทนในแนวโน้มปี 2022 เพื่อการพัฒนาลวดลายที่สามารถต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก และการเพิ่มมูลค่าสู่สินค้าการท่องเที่ยว

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2559). ศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนพาสายา โดยทำการศึกษาหลักแนวคิดในการออกแบบลวดลายผ้าผืน พบว่า รูปแบบลวดลายของผลิตภัณฑ์ผ้าผืนพาสายามีแนวคิดในการออกแบบที่อาศัยหลักแนวคิดทางศิลปะเป็นพื้นฐานการสร้างรูปแบบลวดลาย ที่การพัฒนาลวดลายจากการนำรูปแบบของธรรมชาติมาผสานรวมกับแนวคิดปรัชญาของตราสินค้า จุดเด่นที่สำคัญเป็นการพัฒนาแนวคิดและการสร้างสรรค์ที่สามารถบูรณาการแนวคิดร่วมกับความเข้าใจในอุตสาหกรรมด้านสิ่ง

ทอ ที่มีสอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม ภายใต้แนวคิดสิ่งทอสร้างสรรค์ โดยสามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมได้ดังนี้

การสร้างนวัตกรรม (Innovation) คือ การสร้างองค์ความรู้ทางเทคโนโลยี ด้วยการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่เพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงการพัฒนากระบวนการผลิต และเทคโนโลยีที่แตกต่างออกไปจากเดิม เพื่อการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถสร้าง องค์ความรู้และความแตกต่างของผลิตภัณฑ์

การสร้างคุณค่าทางอารมณ์ (Emotional Value) คือ การส่งเสริมแนวคิดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างให้เกิดภาพลักษณ์ในการส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเห็นความสำคัญและรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่หมายรวมถึงกระบวนการผลิต เนื่องจากปัจจุบันกระแสของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เป็นกระแสของการผลิตผลิตภัณฑ์ในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีการตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อม ร่วมกับการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นฐานวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการแนวคิดที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ร่วมกับการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์

การออกแบบอย่างสากล (Universal Design) คือ การพัฒนาการออกแบบที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาด และมีรูปแบบที่สอดคล้องกับกระแส ซึ่งนอกจากจะมีรูปแบบการออกแบบที่ดีแล้ว การให้ความสำคัญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี และข้อกำหนดด้านกฎระเบียบที่จำเป็นต่อผู้ประกอบการ ก็เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้ประกอบการรวมถึงการสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับตราสินค้า เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความพร้อมในการสร้างสรรค์ควบคู่กับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

จรัสพิมพ์ วังเย็น และ ชลธิชา สาริกานนท์. (2557). ศึกษาการพัฒนาลวดลายผ้าจากไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลวดลายผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อใช้ในงานออกแบบแฟชั่น และการสร้างสรรค์รูปลวดลายที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบเสื้อผ้าบุรุษและสตรี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี โดยการนำลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าจากไทยวนมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ และนำมาจัดวางลวดลายใหม่โดยอาศัยหลักการออกแบบลวดลายผ้า เพื่อให้รูปแบบลวดลายของผ้ามีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในงานออกแบบเสื้อผ้าบุรุษและสตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการใช้ข้อมูลเชิงสถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลวดลายผ้าจากไทยวน และนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี และการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ที่มีต่อผลงานการพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าจากไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น เพื่อการสรุปความพึงพอใจในรูปแบบลวดลายที่ได้รับการพัฒนา ผลการศึกษา พบว่า ลวดลายผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบัน มีรูปแบบลวดลายที่มีการประยุกต์ลวดลายจากช่างทอ โดยอาศัยจากประสบการณ์ในการทอผ้าจากลวดลายจึงมีรูปแบบของการผสมผสานระหว่างลวดลายดั้งเดิมกับลวดลายที่ประยุกต์ขึ้นตามยุคสมัย และมีลักษณะของการจัดองค์ประกอบของลวดลายที่มีความแตกต่างกันตามความต้องการของผู้ทอผ้าจาก ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ลวดลายดั้งเดิม 2. ลวดลายผสมผสานระหว่างลวดลายดั้งเดิมกับลวดลายประยุกต์ 3. ลวดลายประยุกต์ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะของลวดลายดั้งเดิม และลักษณะเด่นของลวดลายที่มีการประยุกต์มาเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบลวดลายผ้าจากไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น จำนวน 4 ลวดลาย ซึ่งจากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบลวดลาย และการพัฒนาลวดลายยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลายผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี อีกทั้งยังสามารถนำแนวคิดการพัฒนาลวดลายมาประยุกต์ใช้ได้จริงในการส่งเสริมการผลิตผ้าฝ้ายเพื่อใช้ในงานออกแบบแฟชั่น

วรรณภา โชคบรรดาลสุข และคณะ .(2559). ได้ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไทยวนในจังหวัดราชบุรี พบว่า ผ้าตีนจกไทยวน เป็นผ้าทอพื้นเมืองซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชาวโยนกแห่งเมืองเชียงแสนที่มีการสืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไทยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเซีย กาบ หน้า หมอน โกงแก้ง กาบดอกแก้ว โกงแก้งซ้อนเซีย กาบซ้อนหัก และหักนกคู่ ซึ่งการส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าจากไทยวน ให้คงอยู่ จำเป็นต้องศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ด้านลวดลายผ้าและการทอเพื่อการจัดหมวดหมู่ รวมทั้งการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจเพื่อการต่อยอดสู่การสร้างสรรค์ และสร้างรายได้ให้กับชุมชนต่อไป

วรรณภา โชคบรรดาลสุข และคณะ .(2557). ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับผ้าทอพื้นเมืองในจังหวัดราชบุรี พบว่า การผลิตผ้าจากไทยวน ผลิตได้น้อยลงเพราะช่างทอ แก่ชราลง ลูกหลานสนใจการทอผ้าน้อยลง ช่างทอผ้ารุ่นใหม่ขาดความรู้ด้านลวดลายผ้าจากชอบทอลวดลายง่าย ๆ ความละเอียดอ่อนลดลง ราคาผ้าสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมีพ่อค้าคนกลางแย่งกันซื้อ

ผ้า ช่องทางการจัดจำหน่ายแคบ ส่วนใหญ่ขายอยู่ที่กลุ่ม/ศูนย์ทอผ้าและงาน OTOP การใช้เทคโนโลยีเพื่อการประชาสัมพันธ์มีน้อย กลยุทธ์การแข่งขัน ของผ้าจากไท-ยวน คือ การเผยแพร่องค์ความรู้ที่ถูกต้องสู่ช่างทอรุ่นใหม่พร้อมทั้งสร้างช่างทอรุ่นใหม่ ในการทอผ้า ไม่ว่าจะเป็น ผ้าของชาติพันธุ์ไท-ยวน หรือชาติพันธุ์อื่น ๆ คนทอผ้ารุ่นใหม่ ๆ จะไม่ค่อยรู้จักผ้าทอลายโบราณ แต่จะรู้จักเฉพาะลวดลายที่ตนเองผลิตอยู่บ่อย ๆ เท่านั้น

ใจภักดี บุรพเจตนา.(2555). ศึกษาเรื่อง การออกแบบสิ่งทอล้านาร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายใน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบร่วมสมัย และเหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน โดยการนำลักษณะเด่นของสิ่งทอล้านา โดยเฉพาะของชาวไทยวน และชาวไทลื้อ มาออกแบบใหม่ทั้งทางด้านวัสดุ รูปแบบ ลวดลาย และกรรมวิธีการผลิต ให้สามารถตอบสนองรสนิยมและความต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ที่ใช้ในการตกแต่งภายใน ของผู้บริโภคร่วมสมัย โดยการศึกษางานออกแบบและพัฒนาลวดลายผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายใน เป็นผลมาจากการนำเค้าโครงที่สำคัญของแม่ลายล้านามา จัดองค์ประกอบเป็นรูปแบบเชิงเรขาคณิต รูปแบบกึ่งนามธรรม และรูปแบบนามธรรม ใช้เส้นสร้างรูปทรงอิสระ ด้วยการ ทับซ้อน บิด ขยาย เกิดมิติที่สามและลวงตา และ ใช้แม่สีเดิมจากงานออกแบบล้านา และกลุ่มสีตามแนวโน้มปี ค.ศ. 2012 เป็น คอลเลคชั่น โซฟา เก้าอี้ที่นั่งเดี่ยว สตูล โต๊ะกลาง หมอนอิง โคมไฟ และสิ่งทอประดับผนัง ซึ่งมีความโดดเด่น และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่ายทั่วไป นับเป็นการนำมรดก มาสร้างสรรค์เพื่อสืบทอดคุณค่าทางความงาม ที่อาจนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาสิ่งทอรูปแบบอื่น ๆ

ประทีพ ทองเหลือ. (2552). ศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา : ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อการออกแบบพัฒนาชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษาความเหมาะสมต่อชุดผ้าบนโต๊ะอาหารจากผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี การศึกษาลักษณะเฉพาะถิ่นของสิ่งทอไทยทรงดำ และศึกษาสีและลวดลายจากการศึกษาลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และเป็นลายที่สื่อถึงขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อต่าง ๆ ของลายไทยทรงดำทำการออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำโดยประเมินจากความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์โดยแบ่งได้เป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ สี และลวดลาย ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผ้าจกไท-ยวน และพัฒนาลวดลายเพื่อการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ทำให้ทราบแนวทางในการวิเคราะห์ผลงานการออกแบบและการนำไปใช้งาน ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของการออกแบบมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์รูปแบบผลงาน โดยประเด็นที่สำคัญที่ควรศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

ปัจจุบันการสืบทอดและการเรียนรู้รวมถึงการทอผ้าจกแบบดั้งเดิมมีค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ซึ่งการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้งานหัตถกรรมในชุมชนเป็นแนวทางที่สำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาให้กับกลุ่มชุมชนได้มีการเรียนรู้ทางทางศิลปวัฒนธรรมและเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ที่สำคัญคือ การส่งเสริมการนำศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาต่อยอดสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่า โดยใช้เอกลักษณ์ของผ้าทอมาต่อยอดเพื่อการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ด้วยการพัฒนาแนวคิดและรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค และสามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายด้านประกอบกัน ทั้งเรื่องของการสร้างรรรค์ คุณค่า การยกระดับคุณค่า ความต้องการและทัศนคติของผู้บริโภคมาเป็นองค์ประกอบในการศึกษาแนวทางและทิศทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริง

การศึกษาลักษณะเฉพาะของงานออกแบบ เนื่องจากงานออกแบบแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้นคุณค่าของงานจึงอยู่ในเรื่องราวหรือตำแหน่งที่ต่างกันไปแล้วแต่ลักษณะของการใช้งานหรือจุดมุ่งหมายในการออกแบบ การประเมินผลควรมีการมุ่งเน้นศึกษาลักษณะการใช้งานที่แตกต่างกัน และการออกแบบผลิตภัณฑ์จะมีจุดมุ่งหมายในการออกแบบตามความต้องการของผู้บริโภคในการประเมินในการวิเคราะห์หรือประเมินผลงานนั้นจำเป็นต้องมีความเข้าใจในความมุ่งหมายในการออกแบบ เพื่อนำมาปรับใช้ในการกำหนดระดับความสำเร็จของงานออกแบบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารูปแบบลวดลายผ้าจากไท-ยวน เพื่อการพัฒนาลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญา ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาลวดลายเพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาคใต้ชุมชุนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาคใต้ชุมชุนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการดำเนินงานวิจัยไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำการออกแบบลวดลายตามแนวคิดจากลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี โดยวิเคราะห์จากลายหลักจำนวน 8 ลาย เพื่อสรุปข้อมูลสำหรับการออกแบบและพัฒนา ลวดลายจากลวดลายดั้งเดิมสู่การพัฒนารูปแบบตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ระยะที่ 2 ดำเนินการออกแบบลวดลายผ้าจากไท-ยวน จำนวน 2 ลวดลาย และการออกแบบ รูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกจำนวน 1 ผลิตภัณฑ์ และจัดทำต้นแบบ

ระยะที่ 3 ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปที่ รูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 5 คน และ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิถีชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน และทำการสรุปผลความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนด แบบเป็น แบบสอบถามปลายปิด (Closed Questionnaire) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดย เลือกตอบเห็นด้วยมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) โดยจำแนกออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจลายพิมพ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่สะท้อนอัต ลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ (สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบ)

กำหนดระดับความพึงพอใจต่อลวดลายพิมพ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญา ผ้าจากไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว โดยให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

มีระดับมากที่สุด	5	คะแนน
มีระดับมาก	4	คะแนน
มีระดับปานกลาง	3	คะแนน
มีระดับน้อย	2	คะแนน
มีระดับน้อยมาก	1	คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับทัศนคติเกี่ยวกับผ้าทอไทย ทรงดำ และความต้องการในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าทอ โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง มีระดับอยู่ในระดับน้อยมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว มุ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อรูปแบบลวดลายผ้าพิมพ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาลวดลายพิมพ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษาแบบลวดลายผ้าจกไท-ยวน ในการพัฒนาลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญา ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาลวดลายและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบลวดลาย

ลวดลายผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนารูปแบบของลวดลายผ้าไปตามวิถีความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคโดยมีแนวคิดในการทอผ้าแบบวิถีดั้งเดิมร่วมกับการผลิตเพื่อการค้า โดยสามารถสรุปประเด็นได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 การทอผ้าเพื่อการสืบทอดภูมิปัญญา เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าแบบดั้งเดิมโดยการถ่ายทอดสู่ระบบเครือญาติ ลักษณะของลวดลายจะเป็นลวดลายดั้งเดิมที่มีความปราณีตและคงเอกลักษณ์ของความเป็นผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี

ประเด็นที่ 2 การทอผ้าเพื่อการค้า เป็นการทอผ้าที่มีลักษณะของลวดลายที่มีการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค อีกทั้งลักษณะของลวดลายก็มีการลดทอนเพื่อให้เหมาะกับการใช้งานในชีวิตประจำวัน ทำให้มีลักษณะของลวดลายที่หลากหลายขึ้นและอาจมีการผลิตซ้ำหากลวดลายดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ลักษณะของลวดลายจะมีความละเอียดน้อยกว่าลวดลายดั้งเดิม เป็นการนำลวดลายหลักหรือลวดลายประกอบมาจัดวางลายใหม่ลงบนผืนผ้า โดยกำหนดให้มีการกระจายให้ทั่วทั้งผืนผ้า (จรัสพิมพ์ วังเย็น.2557:49)

จากการศึกษาข้อมูลลักษณะลวดลายของผ้าจกไท-ยวน พบว่า ลวดลายในกลุ่มลวดลายหลักมีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ อีกทั้งยังเป็นลายที่มีขนาดใหญ่ที่ใช้จกอยู่ตรงกลางของผืนผ้า ลวดลายในผ้าจกของชาวไท-ยวนราชบุรี มีจำนวน 8 ลายหลัก ได้แก่ ลายกาบ ลายกาบซ้อนหัก ลายกาบดอกแก้ว ลายดอกเซีย ลายไก่อ้งแก้ง ลายไก่อ้งแก้งซ้อนเซีย ลายหน้าหมอน ลายนกหักคู่ ซึ่งลวดลายมีโครงสร้างที่มีแนวคิดจากการนำธรรมชาติแวดล้อมมาเชื่อมโยงในการสร้างลวดลายโดยใช้รูปทรงเรขาคณิตสำหรับสร้างรูปร่างที่เชื่อมโยงแนวคิด สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงลักษณะของลวดลายหลัก

ลำดับ	ลวดลาย	ลักษณะลาย
<p>1. ลายกาบ</p> <p>ลักษณะของลายมีโครงร่างโดยรวมเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ลวดลายประกอบด้วยลายกาบที่หันยอดแหลมเข้าไปภายในกรอบสี่เหลี่ยมที่ตั้งบนมุมของตัวเอง กลางลายกาบมีลายนกตะแคงข้าง 2 คู่หันหน้าเข้าหากัน คล้ายกับนกอยู่ในรัง</p> <p>ลายกาบเป็นที่นิยมทอกันมากในผ้าจกเมืองราชบุรี เป็นลายมาตรฐานของผ้าจกไท-ยวน จ.ราชบุรี นิยมนำไปต่อตัวขึ้นผ้าจกและทำหน้าหมอน</p>		 <p>ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564</p>
<p>2. ลายกาบซ้อนหัก</p> <p>ลักษณะของลายมีการผสมกันระหว่างลายกาบกับลายหักหรือลายขอ โครงร่างโดยรวมเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด มีรูปนกหันหัวเข้าหากันนอนตะแคงอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมกลางลาย 2 คู่ คล้ายกับรังนก ลายจะมีความซับซ้อนกว่าลายกาบและลายขอทั่วไป เนื่องจากมีรายละเอียดมากตรงกรอบลายที่มีมุมหักซ้อน ในพื้นที่เท่ากับลายกาบ นิยมใช้เป็นลายประดับตีนขึ้น</p>		 <p>ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564</p>

ตาราง 1 แสดงลักษณะของลวดลายหลัก (ต่อ)

ลำดับ	ลวดลาย	ลักษณะลาย
3. ลายกาบดอกแก้ว	<p>ลักษณะลายกาบดอกแก้วจะมีลักษณะลายคล้ายกับลายกาบโดยที่โครงร่างจะเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดตรงลายกาบดอกแก้วจะมีหงส์กินน้ำหันหน้าเข้าหากัน 1 คู่ ตรงกลางระหว่างหงส์จะมีดอกไม้ ลักษณะของลายโดยรวมจะมีสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดวางซ้อนและตกแต่งด้วยลายเส้นสามเหลี่ยมเรียงขนานไปกับกรอบสี่เหลี่ยม ซึ่งนิยมใช้กับตีนซิ่น</p>	
4. ลายดอกเซีย	<p>ลักษณะโครงร่างของลายเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ด้านนอกของขอบจะมีเส้นขีดเป็นเส้นตรงสั้นและยาวสลับกันตามแนวของกรอบสี่เหลี่ยมขนานตามแนวทั้งตัวลายหลักและกรอบลายที่ขนานกัน ตรงกลางเป็นลายมีลักษณะของดอกเซียที่มีลักษณะคล้ายยอดผักกูด</p>	

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

ตาราง 1 แสดงลักษณะของลวดลายหลัก (ต่อ)

ลำดับ	ลวดลาย	ลักษณะลาย
5	<p>ลายโค้งแก้ง</p> <p>ลักษณะของลวดลายเป็นโครงร่างเส้นสามเหลี่ยมที่มีลายเส้นหักไปมา คล้ายกับเส้นซิกแซ็กขนาดใหญ่ มีลายขอและขออ้อมอยู่ตรงกลางของเส้น ทั้งสองข้างของลายซึ่งเป็นรูปสามเหลี่ยมประดับด้วยรูปนกกินน้ำร่วมต้นอยู่ตรงกลาง 1 คู่ หันหน้าเข้าหากัน โดยมีดอกไม้อยู่ตรงกลาง ล้อมด้วยลายขอหันหัวออกโดยรอบ นิยมใช้ประดับตีนซิ่น</p>	
6	<p>ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย</p> <p>ลักษณะของลายมีโครงร่างเป็นเส้นสามเหลี่ยมลายพัฒนามาจากลายโค้งแก้ง จึงมีโครงร่างเหมือนกัน แต่จะมีความละเอียดเพิ่มเติมโดยมีลายเส้นตรงเล็ก ๆ ที่มีขนาดสลับสั้น-ยาว ตกแต่งขนานกับลายหลักที่ล้อมตัวนก และใช้ลายขอประดับบนเส้นลายซิกแซ็กเท่านั้น นิยมใช้ประดับตีนซิ่น อาจพบในผ้าคล้องคอ</p>	

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

ตาราง 1 แสดงลักษณะของลวดลายหลัก (ต่อ)

ลำดับ	ลวดลาย	ลักษณะลาย
7	<p>ลายหน้าหมอน</p> <p>ลักษณะของลายไม่มีชื่อเรียกซึ่งเป็นลายโบราณ ใช้บุบนหมอน เป็นลายเดี่ยวโครงสร้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ด้านในมีลายขอสีตั้งบนมุม และกระจายเต็มพื้นที่สี่เหลี่ยมขนานกับลายเส้นสี่เหลี่ยมที่วางซ้อนสลับกับลายขอ นิยมใช้ในลายหน้าหมอน อาจใช้กับตีนซิ่นแต่ไม่เป็นที่นิยม</p>	
8	<p>ลายนกหักคู้</p> <p>ลักษณะของลายเป็นการนำลายหมอนผสมลายนกกินน้ำร่วมต้น โครงร่างโดยรวมเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ลายมีลักษณะเป็นลายสามเหลี่ยมของลายโค้งแก่งแต่เป็นการวางลายให้เต็มลายจนเป็นรูปสี่เหลี่ยม นิยมใช้ต่อตีนซิ่น</p>	

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

ที่มา : https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php สืบค้น เมื่อ 19 มิถุนายน 2564

จากตาราง 1 แสดงลักษณะของลวดลายหลักซึ่งเป็นลวดลายที่มีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของลายผ้าจากไท-ยวน ลักษณะโดยรวมของลวดลายสามารถสรุปได้ ดังนี้

โครงร่าง ลวดลายมีลักษณะเป็นรูปร่างเรขาคณิต โดยลายหลักส่วนใหญ่มักมีโครงร่างเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด และมีการจัดวางรายละเอียดของลายที่มีความเฉพาะลงในกรอบสี่เหลี่ยม และล้อมรอบสี่เหลี่ยมจึงทำให้สามารถสร้างกรอบสำหรับการวางลวดลาย ซึ่งจากลายหลักจำนวน 8 ลาย มีโครงร่างลายหลักที่เป็นรูปร่างสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดจำนวน 6 ลาย คิดเป็นร้อยละ 75 โดยที่การต่อลายจะอาศัยการวางลายสลับระหว่างรูปร่างสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด และเส้นสามเหลี่ยมที่มีการจัดวางร่วมกับลวดลายเส้นที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เช่น หงส์ นก ดอกไม้ เป็นต้น อีกทั้งยังมีลายที่ประยุกต์เพื่อสร้างรายละเอียดให้กับลวดลาย เช่น ลายขอ เป็นต้น จะมีการจัดวางลวดลายร่วมกันโดยมีขนาดเล็ก-ใหญ่ เพื่อให้ลวดลายบนผืนผ้ามีความสวยงามด้วยการใช้จังหวะสลับแถวและใช้พื้นที่ว่างเพื่อทำให้ลวดลายมีความเด่นชัด

รูปแบบลวดลาย มีลักษณะของลายที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติด้วยการนำธรรมชาติแวดล้อมมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายเฉพาะของชาติพันธุ์ เช่น ดอกไม้พืชพันธุ์ ลายสัตว์ เป็นต้น โดยการผูกโยงเรื่องราวด้วยจินตนาการ เช่น นกคู่ที่กำลังกินน้ำร่วมกัน (วรรณณา โชคบรรดาลสุข และคณะ. 2559:172) สำหรับกลุ่มลวดลายหลักจำนวน 8 ลาย เป็นรูปแบบของลวดลายที่มีการเชื่อมโยงกับดอกไม้และสัตว์ ที่มีรายละเอียดแตกต่างกันตามรูปแบบเฉพาะ จากการวิเคราะห์พบว่า ลายนก ถือเป็นลายที่นำมาเชื่อมโยงในการสร้างลวดลายผ้าจากที่เป็นอัตลักษณ์ของไท-ยวน จังหวัดราชบุรี จากลายหลักที่พบมีการนำลายนกคู่มาใช้จำนวน 6 ลาย คิดเป็นร้อยละ 75 โดยการนำมาเชื่อมโยงกับลายหลักต่าง ๆ เพื่อให้มีรายละเอียดที่เป็นอัตลักษณ์

สี ลักษณะของการใช้สีมีรูปแบบที่คงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม คือ การใช้สีในกลุ่มสีสดและมีความเข้ม บางครั้งมีการใช้สีต่างวรรณะกันแต่จะมีสัดส่วนการใช้งานแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ของผู้ทอ เพื่อให้มีสีที่สวยงามและไม่ฉูดฉาดจนเกินไป ด้วยการแซมสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนเพื่อทำให้เห็นลักษณะของลาย เช่น สีแดง พื้นดำ แซมด้วยสีเหลือง สีฟ้า เป็นต้น โดยกลุ่มสีที่นิยมใช้เป็นสีหลักได้แก่ สีแดงเข้ม สีดำ มักจะใช้สีดำเป็นสีพื้นและมีการแซมด้วย สีเขียว เหลือง ฟ้า และ ชมพู เพื่อให้ลายมีความโดดเด่นด้วยค่าน้ำหนักสีที่อ่อน สำหรับการใช้สีเข้มหรืออ่อนขึ้นอยู่กับผู้ทอหรือวัสดุที่หาได้ตามท้องถิ่น

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงนำลักษณะโครงร่าง รูปแบบลวดลาย และเทคนิคการใช้สีของภูมิปัญญาการทอผ้าจากไท-ยวน มาประยุกต์ร่วมกับแนวโน้มการออกแบบ ปี 2022 โดยการลดทอนลวดลายและนำลายที่เป็นอัตลักษณ์มาใช้ในการออกแบบลวดลายพิมพ์ เพื่อให้มีความร่วมสมัยและสามารถต่อยอดสู่การนำไปใช้ในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย รวมถึงการต่อยอดเพื่อการพัฒนาแบบผ้าผืนที่สามารถนำไปใช้งานในชีวิตประจำวันได้และสามารถเชื่อมโยงสู่รูปแบบของผ้าจากไท-ยวน จ.ราชบุรี ที่สำคัญเป็นการพัฒนาแนวคิดเพื่อเพิ่มทางเลือกในการบริโภคแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้ที

สนใจในภูมิปัญญาได้เรียนรู้รูปแบบลวดลายผ่านการพัฒนารูปแบบผ้าพิมพ์และของที่ระลึกที่สามารถแสดงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาที่เชื่อมโยงสู่การส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ อีกทั้งยังเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. การออกแบบลวดลายพิมพ์และผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

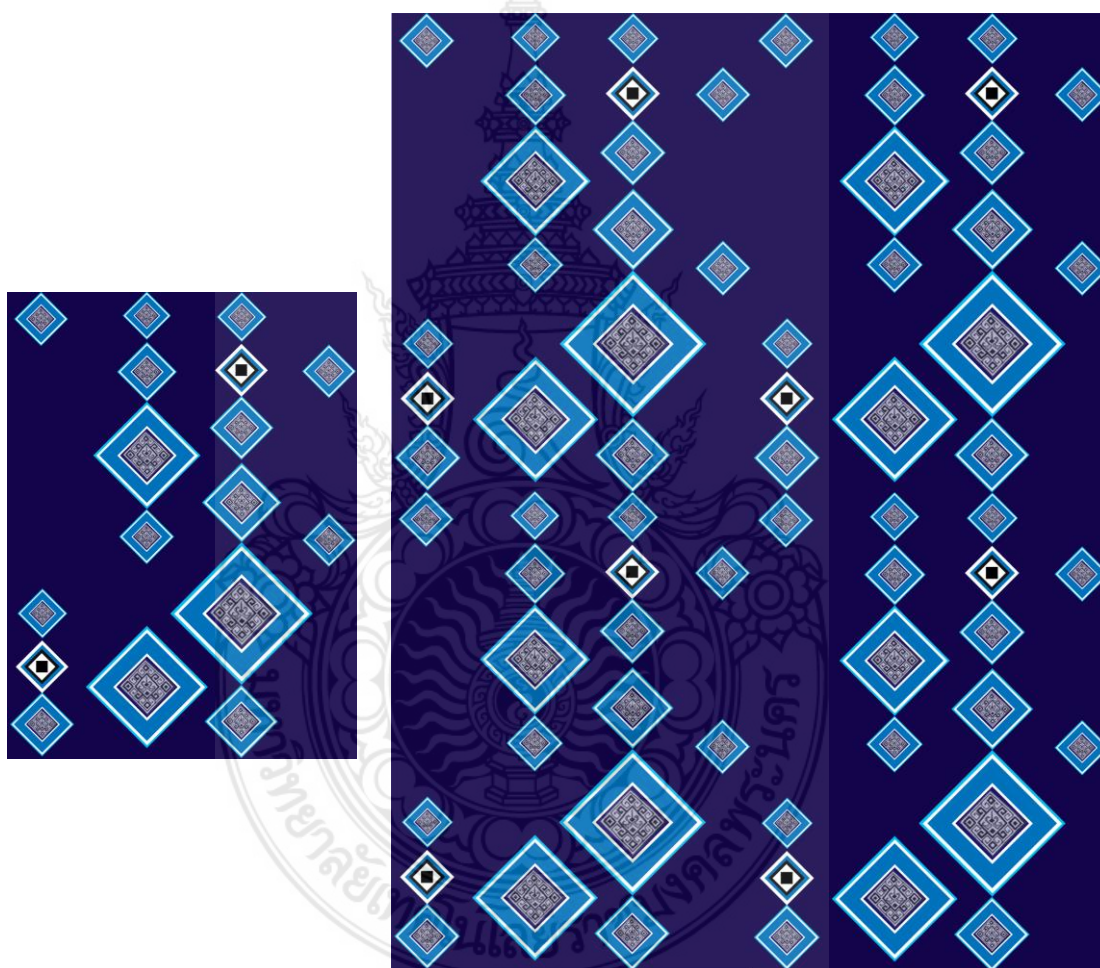
จากการศึกษาข้อมูลการออกแบบลวดลายพิมพ์เป็นการนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ในงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีรูปแบบการผลิตที่เป็นกระบวนการและการประสานงานกันในแต่ละหน่วยงาน จนได้ผลผลิตสู่ผู้บริโภคเพื่อการนำไปใช้ตามประโยชน์ใช้สอยและความต้องการของผู้บริโภค การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว นอกจากจะเป็นการออกแบบเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สวยงาม การนำเสนอรูปแบบลวดลายที่มีการประยุกต์จากลวดลายดั้งเดิมโดยนำอัตลักษณ์ของลวดลายมาพัฒนาด้วยการตัดทอนและใช้รูปร่างเรขาคณิตเชื่อมโยงในการสร้างสรรค์ร่วมกับการปรับสีให้มีความสอดคล้องกับแนวโน้มแฟชั่น 2022 เพื่อการสร้างสรรค์ที่มีความสอดคล้องกระแสความนิยมและพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยแบ่งเป็นการออกแบบลวดลายผ้า จำนวน 2 ลาย และการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก จำนวน 1 รูปแบบ

2.1 การออกแบบลวดลายพิมพ์

การออกแบบลวดลายพิมพ์ มุ่งการออกแบบที่นำอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าจากมาเชื่อมโยงกับกระแสแนวโน้มแฟชั่น โดยเน้นรูปแบบลวดลายที่สามารถต่อยอดในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งในกลุ่มเครื่องแต่งกายและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ด้วยการนำลวดลายหลักของผ้าจากมาพัฒนารูปแบบด้วยการนำโครงร่างในการวางลายมาออกแบบที่อาศัยการซ้ำและจังหวะ รวมถึงการจัดวางขนาดของลวดลายที่มีสัดส่วนแตกต่างกัน เพื่อให้ลวดลายมีจังหวะที่สมดุล

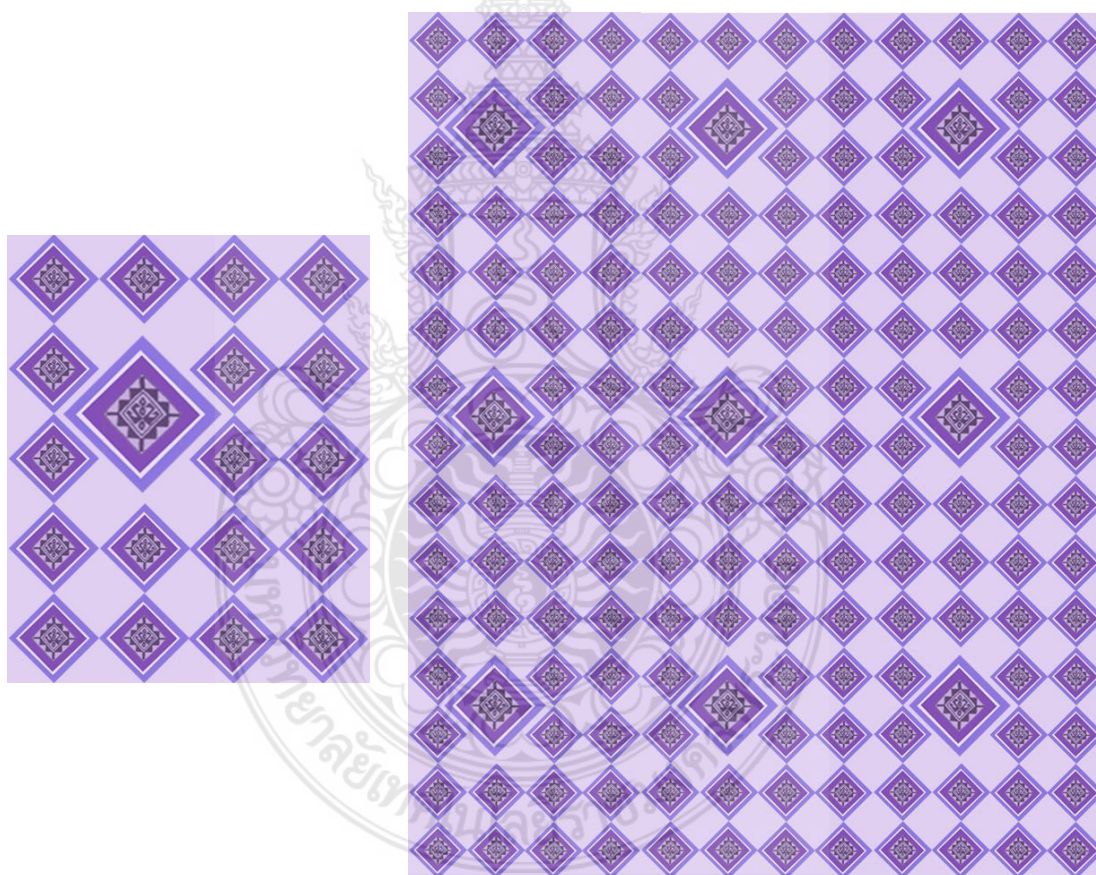
ด้านการใช้สี เป็นการนำแนวโน้มแฟชั่น 2022 มาประยุกต์ใช้ด้วยการจัดวางสีในรูปแบบของสีเอกรงค์ ด้วยการปรับค่าน้ำหนักสีให้มีความเข้มอ่อนเพื่อเป็นการสร้างมิติให้กับลวดลาย เน้นการใช้สีที่มีความอ่อนหวานที่มีสีชาวผสมในกลุ่มโทนสีน้ำเงินและทำการปรับสีให้มีน้ำหนักอ่อนลงในกลุ่มของสีฟ้า Stratosphere และกลุ่มโทนสีม่วง Puple Rose เพื่อเชื่อมลวดลายผ่านสีที่สะท้อนบริบทของสังคมสู่การตอบโจทยการใช้ชีวิตของกลุ่มเป้าหมายโดยการออกแบบลวดลายพิมพ์แบ่งเป็น 2 ลาย ดังนี้

ลวดลายที่ 1 ลวดลายนำโครงสร้างสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดมาใช้ในการออกแบบร่วมกับลายนกหูกู้ที่เป็นอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าจากไท-ยวน ด้วยการสร้างโครงสร้างของสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดซ้อนเรียงกันและทำการปรับค่าน้ำหนักของสีโดยอาศัยเทคนิคการใช้สีเอกรงค์ ตรงกลางวางลายนกหูกู้จัดวางโดยใช้การซ้ำและการปรับขนาดเพื่อให้มิติของลวดลายพร้อมการจัดวางแบบจังหวะสลับในแต่ละแถวเพื่อให้ลวดลายโดยรวมมีการเคลื่อนไหว กลุ่มสีที่ใช้เป็นโทนสีน้ำเงินและสีฟ้า Stratosphere ซึ่งเป็นกลุ่มสีที่เป็นตัวแทนของการผลักดันให้เกิดการตระหนักถึงปัญหาของอากาศและชั้นบรรยากาศของโลก

ภาพประกอบ 19 การออกแบบลวดลายผ้า 1

ลวดลายที่ 2 ลวดลายนำโครงสร้างสีเหลี่ยมข้าวหลามตัดมาใช้ในการออกแบบร่วมกับการนำลายกาบดอกแก้วที่เป็นอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าจากไท-ยวน ด้วยการสร้างโครงสร้างของสีเหลี่ยมข้าวหลามตัดซ้อนเรียงกันและทำการปรับค่าน้ำหนักของสี โดยอาศัยเทคนิคการใช้สีเอกรงค์ ตรงกลางวางลายกาบดอกแก้วและนกหูกู้ จัดวางโดยใช้การซ้ำและการปรับขนาดเพื่อให้มิติของลวดลายพร้อมจัดวางเป็นแถวด้วยการจัดจังหวะช่องไฟเท่ากัน ทำการจัดวางขนาดของลายที่มีขนาดใหญ่แตกต่างในบางตำแหน่งเพื่อสร้างทำให้ภาพรวมมีจุดเด่นซึ่งเมื่อนำมาต่อรีพีทจะมีการซ้ำของขนาดเป็นจังหวะสลับ กลุ่มสีที่ใช้เป็นกลุ่มโทนสีม่วง Purple Rose ซึ่งเป็นกลุ่มสีที่เป็นตัวแทนที่สามารถลดความตึงเครียดทางอารมณ์ที่สามารถสร้างพลังของการใช้ชีวิตในโลกของสื่อดิจิทัล

ภาพประกอบ 19 การออกแบบลวดลายผ้า 2

2.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มุ่งออกแบบในกลุ่มกระเป๋าเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนได้หลากหลาย และง่ายต่อการมอบเป็นของขวัญของที่ระลึกให้กับกลุ่มคนทุกเพศทุกวัย ลักษณะของโครงร่างเน้นรูปร่างสี่เหลี่ยมเรียบง่ายเพื่อให้เหมาะกับการต่อยอดในการนำผ้าที่ทำการออกแบบลวดลายพิมพ์มาใช้ร่วมกับการดัดลวดลายที่ออกแบบมาจัดวางเพื่อให้มีความหลากหลายในรูปแบบการจัดวาง กลุ่มสีที่ใช้เป็นกลุ่มสีในแนวโน้ม 2022 มุ่งตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายด้วยการใช้สีเป็นการเชื่อมโยง

ภาพประกอบ 20 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

3. การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

จากการดำเนินการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 5 คน และ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาคใต้ชุมชนคูบัว ณ วัดโฆลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน และสามารถสรุปผลความพึงพอใจได้ดังนี้

3.1 ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 5 คน

ตาราง 2 แสดงข้อมูลผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1.	อายุ		
	25-35 ปี	2	40
	36-45 ปี	3	60
	46-55 ปี	0	0
	56 ปีขึ้นไป	0	0
	รวม	100	100.0
2.	ประสบการณ์ด้านออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า		
	ต่ำกว่า 5 ปี	0	0
	5-10 ปี	2	40
	11-15 ปี	2	40
	16-20 ปี	1	20
	20 ปีขึ้นไป	0	0
	รวม	100	100.0

ตาราง 2 แสดงข้อมูลผู้ประกอบการ/นักร้องแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและ
ลวดลายผ้า (ต่อ)

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
3.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	0	0
	10,001 บาท – 20,000 บาท	0	0
	20,001 บาท – 30,000 บาท	2	40
	30,001 บาท – 40,000 บาท	3	60
	40,001 บาท ขึ้นไป		
	รวม	100	100.0

จากตาราง 2 แสดงข้อมูลผู้ประกอบการ/นักร้องแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่น
และลวดลายผ้าที่ตอบแบบสอบถาม สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา 25-35 ปี
จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์ด้านออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
5-10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 เท่ากับ 11-15 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40
รองลงมา 16-20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีรายได้ 30,001 บาท – 40,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็น
ร้อยละ 60.0 รองลงมา ได้แก่ รายได้ 20,001 บาท – 30,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ
40.0 ตามลำดับ

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
ผู้ประกอบการ/นักร้องแบบ

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบ ลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
รูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจากไท-ยวน			
1.ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบเป็นไป ตามสมัยนิยม	4.15	0.13	มาก
2. ลวดลายสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจาก ไท-ยวน	4.19	0.36	มาก
3. ลวดลายมีความทันสมัยสื่อถึงรูปแบบของผ้า จากไท-ยวน	4.53	0.27	มากที่สุด

ตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบ ลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
4. ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย	4.61	0.37	มากที่สุด
5. ลวดลายมีรูปแบบมีความเหมาะสมกับกลุ่ม ผู้บริโภคที่หลากหลาย	4.43	0.35	มาก
6. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดใน การออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า	4.24	0.33	มาก
7. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดใน การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	4.20	0.23	มาก
8. ลวดลายมีการใช้สีที่เหมาะสมและมีความ กลมกลืน	4.16	0.14	มาก
9. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.56	0.19	มากที่สุด
10. ราคาเหมาะสม	3.68	0.28	มาก
เฉลี่ย	4.27	0.26	มาก
รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก			
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม และเป็นไปตามสมัย นิยม	4.15	0.13	มาก
2. ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้า จกไท-ยวน	4.39	0.36	มาก
3. รูปแบบและลวดลายมีความกลมกลืน	4.12	0.27	มาก
4. ขนาดมีความเหมาะสมกับการเป็นของที่ระลึก	4.43	0.35	มาก
5. ผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับเป็นของที่ระลึกเพื่อ การส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.35	0.33	มาก
6. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.13	0.37	มาก
7. ราคาเหมาะสม	4.34	0.23	มาก
8. สามารถต่อยอดในการผลิตในระบบ อุตสาหกรรม	4.23	0.14	มาก
เฉลี่ย	4.26	0.27	มาก
เฉลี่ยรวม	4.26	0.26	มาก

จากตาราง 3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.26$ สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจากไท-ยวน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.27$ พบว่า ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา ได้แก่ ง่ายต่อการดูแลรักษา ($\bar{X} = 4.56$) ลวดลายมีความทันสมัยสื่อถึงรูปแบบของผ้าจากไท-ยวน ($\bar{X} = 4.53$) ลวดลายมีรูปแบบมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.43$) ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ($\bar{X} = 4.21$) ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า ($\bar{X} = 4.20$) ลวดลายสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน ($\bar{X} = 4.19$) ลวดลายมีการใช้สีที่เหมาะสมและมีความกลมกลืน 4.16 ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบเป็นไปตามสมัยนิยม ($\bar{X} = 4.15$) ราคามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.26$ พบว่า ขนาดมีความเหมาะสมกับการเป็นของที่ระลึก มีค่าคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน ($\bar{X} = 4.39$) ผลิตภัณฑ์เหมาะสมสำหรับเป็นของที่ระลึกเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.35$) ราคามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.34$) สามารถต่อยอดในการผลิตในระบบอุตสาหกรรม ($\bar{X} = 4.23$) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม และเป็นไปตามสมัยนิยม ($\bar{X} = 4.15$) ง่ายต่อการดูแลรักษา ($\bar{X} = 4.13$) และ รูปแบบและลวดลายมีความกลมกลืน ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

3.2 ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิเศษชุมชนคูบัว ณ วัดโฆลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน

ตาราง 4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1.	อายุ		
	25-35 ปี	15	15
	36-45 ปี	24	24
	46-55 ปี	39	39
	56 ปีขึ้นไป	22	22
	รวม	100	100.0

ตาราง 4 แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ (ต่อ)

ลำดับ	ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
2.	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	15
	ปริญญาตรี	72	72
	สูงกว่าปริญญาตรี	13	13
	รวม	100	100.0
3.	อาชีพ		
	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	13	13
	พนักงานเอกชน	55	56
	อาชีพส่วนตัว	27	26
	อื่น ๆ	5	5
	รวม	100	100.0
4.	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	6	6
	10,001 บาท – 20,000 บาท	52	52
	20,001 บาท – 30,000 บาท	31	31
	30,001 บาท – 40,000 บาท	11	11
	รวม	100	100.0

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

ด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุ 45-55 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 รองลงมาอายุ 36-45 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ผู้ที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 และผู้ที่มีอายุ 25-35 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า มีระดับปริญญาตรี จำนวน 72 คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมา ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า เป็นพนักงานเอกชน จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา ได้แก่ อาชีพส่วนตัว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และ อื่น ๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ย 10,001 บาท – 20,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมา ได้แก่ รายได้ 20,001 บาท – 30,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รายได้ 30,001 บาท – 40,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ตาราง 5 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก ของผู้บริหารและนักท่องเที่ยวภาคทวีปชุนคุบว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
รูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจากไท-ยวน			
1. ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบเป็นไปตามสมัยนิยม	4.43	0.37	มาก
2. ลวดลายสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน	4.32	0.28	มาก
3. ลวดลายมีความทันสมัยสื่อถึงรูปแบบของผ้าจากไท-ยวน	4.50	0.23	มาก
4. ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย	4.27	0.36	มาก
5. ลวดลายมีรูปแบบมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริหารที่หลากหลาย	4.38	0.37	มาก
6. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า	4.15	0.33	มาก
7. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	4.64	0.22	มากที่สุด
8. ลวดลายมีการใช้สีที่เหมาะสมและมีความกลมกลืน	4.10	0.32	มาก
9. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.16	0.41	มาก
10. ราคามีความเหมาะสม	4.08	0.39	มาก
เฉลี่ย	4.30	0.32	มาก

ตาราง 5 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก ของผู้บริหารและนักท่องเที่ยวภาคใต้ชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก			
1.ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม และเป็นไปตามสมัยนิยม	4.36	0.32	มาก
2. ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจกไท-ยวน	4.58	0.28	มากที่สุด
3. รูปแบบและลวดลายมีความกลมกลืน	4.12	0.19	มาก
4. ขนาดมีความเหมาะสมกับการเป็นของที่ระลึก	4.43	0.26	มาก
5. ผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับเป็นของที่ระลึกเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.30	0.13	มาก
6. ง่ายต่อการดูแลรักษา	4.22	0.37	มาก
7. ราคามีความเหมาะสม	4.41	0.23	มาก
8. สามารถต่อยอดในการผลิตในระบบอุตสาหกรรม	4.10	0.34	มาก
เฉลี่ย	4.31	0.26	มาก
เฉลี่ยรวม	4.30	0.29	มาก

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก สามารถจำแนกตามหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.30$ สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจกไท-ยวน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.22$ พบว่า ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมา ได้แก่ ลวดลายมีความทันสมัยสื่อถึงรูปแบบของผ้าจกไท-ยวน ($\bar{X} = 4.50$) ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบเป็นไปตามสมัยนิยม ($\bar{X} = 4.43$) ลวดลายมีรูปแบบมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้บริหารที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.38$) ลวดลายสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจกไท-ยวน ($\bar{X} = 4.32$) ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ($\bar{X} = 4.27$) ง่ายต่อการดูแลรักษา ($\bar{X} = 4.16$) ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า

($\bar{X} = 4.15$) ลวดลายมีการใช้สีที่เหมาะสมและมีความกลมกลืน ($\bar{X} = 4.10$) และราคามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก $\bar{X} = 4.31$ พบว่า ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน มีค่าคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา ได้แก่ ขนาดมีความเหมาะสมกับการเป็นของที่ระลึก ($\bar{X} = 4.43$) ราคามีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.41$) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม และเป็นไปตามสมัยนิยม ($\bar{X} = 4.36$) ผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับเป็นของที่ระลึกเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.30$) ง่ายต่อการดูแลรักษา ($\bar{X} = 4.22$) รูปแบบและลวดลายมีความกลมกลืน ($\bar{X} = 4.12$) และสามารถต่อยอดในการผลิตในระบบอุตสาหกรรม ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์

การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.28$ โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาคใต้ ชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.30$ ซึ่งสูงกว่า ผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า โดยประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจากไท-ยวน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.22$ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ($\bar{X} = 4.64$) และ ประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.31$ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน ($\bar{X} = 4.58$) ในส่วนของความพึงพอใจของผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.26$ โดยประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจากไท-ยวน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.27$ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ($\bar{X} = 4.61$) และประเด็นความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.26$ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด เหมาะสมกับการเป็นของที่ระลึก ($\bar{X} = 4.43$)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความพึงพอใจในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม อยู่ในระดับมาก โดยได้แสดงความเห็นว่าลวดลายและรูปแบบผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน จากการเชื่อมโยงลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์และนำมาพัฒนารูปแบบด้วยการตัดทอน ทำให้ลวดลายมีความทันสมัยและสามารถต่อยอดในการผลิตรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกได้ อีกทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นรูปแบบเรียบง่าย แต่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่กว้างจึงมีความเหมาะสมในการนำมาเป็นของที่ระลึก เนื่องจากขนาดมีความเหมาะสมไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป สามารถใช้งานได้จริง วัสดุที่ใช้ดูแลรักษาง่าย และมีราคาที่เหมาะสม สำหรับประเด็นด้านการสะท้อนอัต

ลักษณะภูมิปัญญานั้น ลวดลายและผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน ผ่านลวดลายที่เข้าใจง่ายและนำลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ในกลุ่มลวดลายหลักมาประยุกต์ใช้ ด้วยการนำรูปร่างเรขาคณิตมาเชื่อมโยง อีกทั้งยังมีความร่วมสมัยและมีความหลากหลายในโอกาสใช้งาน จากการสำรวจความพึงพอใจโดยรวมมีความเห็นสอดคล้องในการต่อยอดสู่การเป็นสินค้าเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี อันเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และเป็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวด้วยภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่ออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาลวดลายพิมพ์จากการศึกษาอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของลวดลายผ้าจกไท-ยวน สู่ออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสำหรับการส่งเสริมสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว สามารถสรุปและอภิปรายผลดังนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่ออกแบบเพิ่มมูลค่าในกลุ่มสินค้าทางการท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาลวดลายผ้าจกไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ลักษณะของลวดลายในกลุ่มลวดลายหลัก และลวดลายประกอบ

ขอบเขตการออกแบบ

1. ออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์และจัดทำต้นแบบด้วยการพิมพ์ดิจิทัล จำนวน 2 ลวดลาย
2. ออกแบบผลิตภัณฑ์กลุ่มของที่ระลึก จำนวน 1 รูปแบบ

ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า จำนวน 5 คน
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิถีชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 100 คน

สรุปผล

ลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี มีการพัฒนารูปแบบของลวดลายผ้าไปตามวิถีความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคโดยมีแนวคิดในการทอผ้าแบบวิถีดั้งเดิมร่วมกับการผลิตเพื่อการค้า โดยสามารถสรุปประเด็นได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การทอผ้าเพื่อการสืบทอดภูมิปัญญา เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าแบบดั้งเดิมโดยการถ่ายทอดสู่ระบบเครือข่าย ลักษณะของลวดลายจะเป็นลวดลายดั้งเดิมที่มีความปราณีตและคงเอกลักษณ์ และการทอผ้าเพื่อการค้า เป็นการทอผ้าที่มีลักษณะของลวดลายที่มีการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ลวดลายมีการลดทอนทำให้มีลักษณะของลวดลายที่มีความหลากหลาย (จรัสพิมพ์ วังเย็น.2557:49)

การศึกษา พบว่า ลวดลายในกลุ่มลวดลายหลักมีรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะ อีกทั้งยังเป็นลวดลายที่มีขนาดใหญ่ที่ใช้จกอยู่กึ่งกลางของตีนซิ่น สามารถสรุปลวดลายหลักที่เป็นลวดลายดั้งเดิมได้จำนวน 8 ลาย ได้แก่ ลายกาบ ลายกาบซ้อนหัก ลายกาบดอกแก้ว ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย ลายหน้าหมอน ลายนกหูกู้ ซึ่งลวดลายมีโครงสร้างของลวดลายที่มีแนวคิดจากการนำธรรมชาติแวดล้อมมาสร้างลวดลาย โดยใช้รูปร่างเรขาคณิตสำหรับสร้างโครงสร้างที่เชื่อมโยงแนวคิดสามารถสรุปได้ดังนี้

โครงสร้าง ลักษณะของลวดลายมีโครงสร้างเป็นสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด และมีการจัดวางรายละเอียดของลายที่มีความเฉพาะลงในกรอบสี่เหลี่ยมและล้อมรอบ ทำให้สามารถสร้างกรอบสำหรับการวางขนาดของลาย การต่อลายจะอาศัยการวางลายสลับระหว่างรูปร่างสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด และเส้นสามเหลี่ยมที่มีการจัดวางร่วมกับลวดลายเส้นที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ

รูปแบบลวดลาย ลักษณะของลายเชื่อมโยงกับธรรมชาติด้วยการนำธรรมชาติแวดล้อมมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายเฉพาะของชาติพันธุ์ เช่น ดอกไม้พืชพันธุ์ ลายสัตว์ เป็นต้น ด้วยการผูกโยงเรื่องราวด้วยจินตนาการ เช่น นกคู่ที่กำลังกินน้ำร่วมกัน (วรรณณา โชคบรรดาลสุข และคณะ. 2559:172) จากการวิเคราะห์พบว่า ลายนก ถือเป็นลายที่นำมาเชื่อมโยงในการสร้างลวดลายผ้าจากที่เป็นอัตลักษณ์ของไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ซึ่งจากลายหลักที่พบมีการนำลายนกกู่มาใช้โดยการนำมาเชื่อมโยงกับลายหลักต่าง ๆ เพื่อให้มีรายละเอียดที่เป็นอัตลักษณ์

สี ลักษณะของการใช้สีมีรูปแบบที่คงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม คือ การใช้สีในกลุ่มสีสด และมีความเข้ม บางครั้งมีการใช้สีต่างวรรณะกันแต่จะมีสัดส่วนการใช้งานแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ของผู้ทอ เพื่อให้มีสีที่สวยงามและไม่ฉูดฉาดด้วยการแทรกสีที่มีค่าน้ำหนักอ่อนส่งผลให้เห็นลักษณะของลาย เช่น สีแดง พื้นดำ เข้มด้วยสีเหลือง สีฟ้า เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงนำลักษณะโครงสร้าง รูปแบบลวดลาย และเทคนิคการใช้สีของภูมิปัญญาการทอผ้าจากไท-ยวน มาประยุกต์ร่วมกับแนวโน้มการออกแบบ ปี 2022 โดยการลดทอนลวดลายและนำลายที่เป็นอัตลักษณ์มาใช้ในการออกแบบลวดลายผ้าพิมพ์ เพื่อให้มีความร่วมสมัยและ

สามารถต่อยอดสู่การนำไปใช้ในการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย รวมถึงการต่อยอดเพื่อการพัฒนาแบบผ้าฝ้ายที่สามารถนำไปใช้งานในชีวิตประจำวันได้และยังสามารถเชื่อมโยงสู่รูปแบบของผ้าจากไท-ยวน จ.ราชบุรี ที่สำคัญยังเป็นการพัฒนาแนวคิดเพื่อเพิ่มทางเลือกในการบริโภคแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในความภูมิปัญญาได้เรียนรู้รูปแบบลวดลายผ่านการพัฒนารูปแบบผ้าพิมพ์และของที่ระลึกที่สามารถแสดงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาที่เชื่อมโยงสู่การส่งเสริมการเรียนรู้และการอนุรักษ์ อีกทั้งยังการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

ผลการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มของที่ระลึกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.28$ โดยกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิถีชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี มีความพึงพอใจในภาพรวม ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.30$ และผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า มีความพึงพอใจในภาพรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.26$

อภิปรายผล

ผ้าจากไท-ยวน เป็นผ้าทอพื้นเมืองซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ ที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นและมีการพัฒนารูปแบบตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากวิถีการผลิตเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันสู่การผลิตเพื่อการค้าในสังคมยุคใหม่ เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดในการพัฒนาสังคมไทยสู่ความทันสมัยส่งผลให้เกิดการปรับตัวตามกระแส วิถีชีวิตและการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งภายในท้องถิ่นและภายนอกท้องถิ่นเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและสามารถต่อยอดองค์ความรู้ในประเด็น ดังนี้

1. การสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาลวดลายผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี สู่งานออกแบบแฟชั่น เป็นการต่อยอดองค์ความรู้ในการออกแบบลวดลายให้กับกลุ่มชุมชน โดยการนำภูมิปัญญาการทอผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี บูรณาการร่วมกับการออกแบบลวดลายสิ่งทอ เพื่อสร้างลวดลายใหม่ที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของลวดลายดั้งเดิม และต่อยอดสู่การผลิตผ้าฝ้ายเพื่อใช้ในงานแฟชั่นอย่างเป็นรูปธรรม

2. ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมในผลิตผ้าจากไท-ยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อการสร้างสรรค์เชิงพาณิชย์ในระดับสากล อีกทั้งยังเป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนอันส่งผลสู่การพัฒนาศักยภาพและอาชีพของชุมชนอย่างยั่งยืน (จรัสพิมพ์ วัจเย็น.2557:64)

นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว กระบวนการที่สำคัญคือ การที่สะท้อนความเป็นมาและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นผ่านรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารเรื่องราวที่มีความสอดคล้องกับบริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่ มุ่งการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่มาจากฐานความรู้เดิมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นและการต่อยอดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่การผลิตเพื่อการวางจำหน่ายเท่านั้นแต่ต้องเป็นสิ่งที่นำไปสู่การเรียนรู้ทั้งในด้านของคุณค่า แหล่งที่มา ที่ก่อให้เกิดประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวหรืออาจจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่เคลื่อนย้ายกระบวนการเรียนรู้ไปได้ทุกหนแห่ง (วรพงศ์ ผูกภู.2563.ออนไลน์)

ผ้าจากไท-ยวน จ.ราชบุรี เป็นกลุ่มสินค้าที่สามารถเชื่อมโยงสู่การผลิตในฐานะผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่แสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวของบริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากฐานความรู้เดิมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถต่อยอดและสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญคือ คุณภาพของสินค้า กระบวนการผลิตสินค้า รูปแบบมีความสวยงามสามารถสร้างความแตกต่างที่แสดงถึงเอกลักษณ์ ด้านของราคาที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ และที่สำคัญคือรูปแบบผลิตภัณฑ์ต้องมีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว ทั้งนี้การพัฒนาลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจากไท-ยวน สู่อุปกรณ์เพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว เป็นการต่อยอดการสร้างสรรค์รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีการประยุกต์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดไปพร้อมกับ การสะท้อนมรดกทางวัฒนธรรมผ่านประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มมูลค่า สิ่งที่สำคัญคือการร่วมมือกันของชุมชนที่ร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ เพื่อให้เกิดเอกภาพของการนำเสนอและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การปรับตัวภายใต้พลวัตการตลาดการท่องเที่ยว ที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระดับชุมชนหรือจังหวัด ในการสร้างความร่วมมือและการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของการนำเสนอและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าและการสร้างความเชื่อมั่นให้กับกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว

2. การสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรของชุมชน ไม่ควรจำกัดการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อต่อยอด การสร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากการบุคคลภายนอกที่สามารถสื่อถึงชุมชน

และสะท้อนถึงคุณค่าและความหมายของสถานที่ ที่มีความแตกต่างจากสิ่งของประเภทเดียวกันใน รูปแบบของเรื่องราวที่แตกต่างออกไป จะสามารถเป็นพื้นฐานของการสร้างเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย คุณค่า ซึ่งกลุ่มคนภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ชุมชน โดยเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการสร้างสิ่งใหม่ด้วยการเชื่อมคน ความคิด และกระบวนการ

3. ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนผลิตสินค้าและการประกอบธุรกิจบนพื้นฐานปัจจัยการผลิตและ ความชำนาญของชุมชน ไปพร้อมกับการสร้างความเข้าใจต่อกระแสความนิยมหรือพฤติกรรมของ ผู้บริโภคในตลาด เพื่อการสร้างสรรครูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาด ร่วมกับการ ส่งเสริมทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

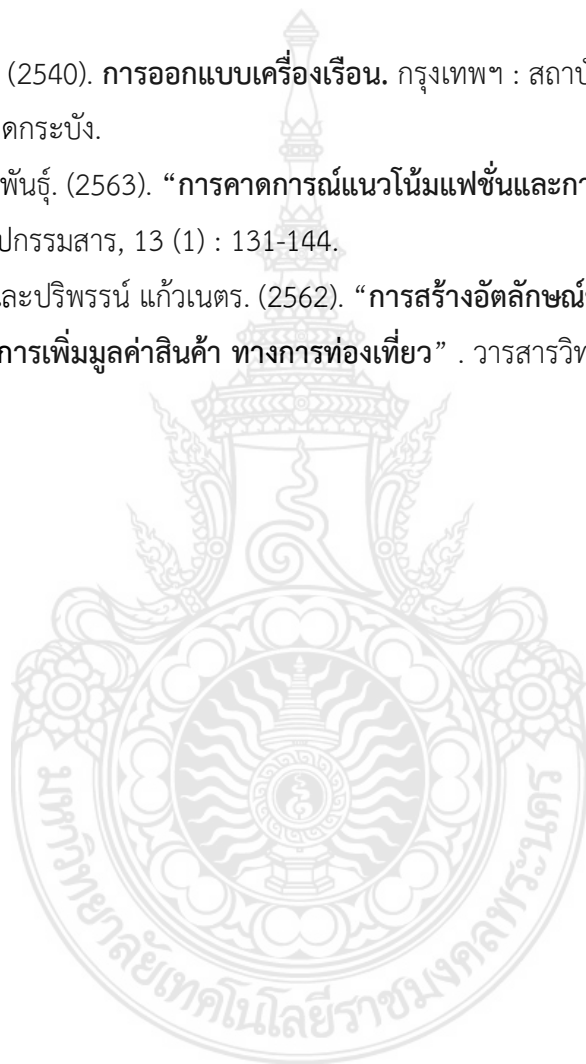
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จรัสพิมพ์ ว่างเย็น. (2559). การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนพาสซาญา. ปริญญาโท (ศศ.ด).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรัสพิมพ์ ว่างเย็น. (2557). การพัฒนาลวดลายผ้าจากไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น. กรุงเทพฯ : คณะ
อุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ใจภักดี บุรพเจตนา. (2555). การออกแบบสิ่งทอล้านนาร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายใน. วิทยานิพนธ์
(ศป.ด.). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ ตั้งสมบูรณ์. (2547). กลยุทธ์ทางการตลาดของผ้าทอพื้นเมืองกรณีศึกษา : ผ้าทอพื้นเมืองของ
จังหวัดราชบุรี. ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศักดิ์ ไทพานิชย์. (2556). การออกแบบลวดลาย. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์
- ณัฐกฤต ดิษฐวิรุฬห์. (2550). ผ้าจาก : จากการถักทอในวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้า. ปริญญาโท.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปฐวี ศรีโสภา. (2553). การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในงานบรรจุภัณฑ์อาหาร ; กรณีศึกษาจังหวัด
สมุทรสงคราม. ปริญญาโท. (ศป.ด). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประทีพ ทองเหลือง. (2552). การออกแบบและพัฒนาสิ่งทอพื้นเมืองไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี
กรณีศึกษา : ชุดผ้าบนโต๊ะอาหาร. ปริญญาโท (กศม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประไพ ทองเชิญ. (2548). **นี่คือ..ผ้าทอพื้นบ้าน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538). การออกแบบลวดลาย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วรรณา โชคบรรดาลสุข และคณะ. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัด
ราชบุรี. ราชบุรี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วรรณา โชคบรรดาลสุข และคณะ. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การแข่งขันตามแนวทางเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์สำหรับผ้าทอพื้นเมืองในจังหวัดราชบุรี. ราชบุรี : คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2539). การออกแบบ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วรพงศ์ ผูกภู. (2563). ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว . สืบค้นวันที่ 17 กรกฎาคม 2564 , จาก
<https://www.randdcreation.com>.

- ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2537). **เทคนิคงานกราฟิก**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮ้าส์.
- สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม. (มปปช). **ผ้าจากไทรยวน จังหวัดราชบุรี**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2564, จาก https://qsds.go.th/silkcotton/k_29.php.
- อัจฉราพร ไสละสูตร. (2526). **การออกแบบลวดลายผ้าและเทคนิคการพิมพ์**. กรุงเทพฯ : สหประชาพาณิชย์.
- อุดมศักดิ์ สารีบุตร . (2540). **การออกแบบเครื่องเรือน**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อรรถพันธ์ พงษ์เลาหพันธ์. (2563). “การคาดการณ์แนวโน้มแฟชั่นและการออกแบบแฟชั่นในศตวรรษที่ 21”. ศิลปกรรมสาร, 13 (1) : 131-144.
- อรวรรณ บุญพัฒน์ และปริพรรณ์ แก้วเนตร. (2562). “การสร้างอัตลักษณ์ของผ้าทอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงรายสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว” .วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 13(2) : 117-133.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

คำชี้แจง แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก เป็นแบบสอบถามงานวิจัย เรื่อง การออกแบบลวดลายพิมพ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาลวดลายและผลิตภัณฑ์เพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

แบบสำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจลายพิมพ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่สะท้อนอัตลักษณ์ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ (สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการออกแบบ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้ประกอบการ/นักออกแบบ ที่ประกอบธุรกิจด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. อายุ

- 1.) 25 - 35 ปี 2.) 36 - 40 ปี 3.) 41-45 ปี
 4.) 46-50 ปี ขึ้นไป 4.) 51-55 ปี 5.) 56 ปี ขึ้นไป

2. ประสบการณ์ด้านการออกแบบแฟชั่นและลวดลายผ้า

- 1.) ต่ำกว่า 5 ปี 2.) 5-10 ปี 3.) 11-15 ปี
 6.) 16-20 ปี 5.) 20 ปีขึ้นไป

3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1.) ต่ำกว่า 10,000 บาท 2.) 10,001 บาท - 20,000 บาท
 3.) 20,001 บาท - 30,000 บาท 4.) 30,001 บาท - 40,000 บาท
 5.) 40,001 บาท ขึ้นไป

สำหรับผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวภาควิถีชุมชนคูบัว ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี อ.เมือง จ.ราชบุรี

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง)

3. อายุ

- 1.) 25 - 35 ปี 2.) 36 - 40 ปี 3.) 41-45 ปี
 4.) 46-50 ปี ขึ้นไป 4.) 51-55 ปี 5.) 56 ปี ขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

- 1.) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2.) ปริญญาตรี
 3.) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- 1.) เจ้าหน้าที่ของรัฐ 2.) พนักงานเอกชน
 3.) อาชีพส่วนตัว 4.) อื่น ๆ

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1.) ต่ำกว่า 10,000 บาท 2.) 10,001 บาท - 20,000 บาท
 3.) 20,001 บาท - 30,000 บาท 4.) 30,001 บาท - 40,000 บาท
 5.) 40,001 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจลายพิมพ์และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่สะท้อนอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาผ้าจกไท-ยวน สู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบ ลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
รูปแบบลวดลายพิมพ์ผ้าจกไท-ยวน					
1. ลวดลายมีความสวยงามและมีรูปแบบ เป็นไปตามสมัยนิยม					
2. ลวดลายสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของ ผ้าจกไท-ยวน					
3. ลวดลายมีความทันสมัยสื่อถึงรูปแบบของ ผ้าจกไท-ยวน					
4. ลวดลายสามารถนำมาต่อยอดในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย					
5. ลวดลายมีรูปแบบมีความเหมาะสมกับ กลุ่มผู้บริโภคที่หลากหลาย					
6. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอด ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเสื้อผ้า					
7. ลวดลายมีความเหมาะสมกับการต่อยอด ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก					
8. ลวดลายมีการใช้สีที่เหมาะสมและมีความ กลมกลืน					
9. ง่ายต่อการดูแลรักษา					
10. ราคามีความเหมาะสม					

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการออกแบบ ลวดลายพิมพ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
รูปแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก					
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม และเป็นไป ตามสมัยนิยม 2. ผลิตภัณฑ์สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของ ผ้าจกไท-ยวน 3. รูปแบบและลวดลายมีความกลมกลืน 4. ขนาดมีความเหมาะสมกับการเป็นของที่ ระลึก 5. ผลิตภัณฑ์เหมาะสำหรับเป็นของที่ระลึก เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว 6. ง่ายต่อการดูแลรักษา 7. ราคามีความเหมาะสม 8. สามารถต่อยอดในการผลิตในระบบ อุตสาหกรรม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม 😊

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวจรัสพิมพ์ วังเย็น
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Jaratpim Wangyen
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 37006000■■■■■
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น
517 ถนนนครสวรรค์ แขวงสวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หมายเลขโทรศัพท์ 02 665 3555
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) jaratpim.w@mutp.ac.th
ที่อยู่ปัจจุบัน 398/74 หมู่บ้านเมฆธารา 2 ต.ท้ายบ้าน อ.เมือง
จังหวัดสมุทรปราการ
5. ประวัติการศึกษา
ระดับปริญญาเอก กศ.ด สาขาวิชาศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ระดับปริญญาโท กศ.ม สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ระดับปริญญาตรี ศษ.บ. (หัตถกรรม) คณะศิลปกรรม
ศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การออกแบบลวดลายสิ่งทอ การออกแบบเครื่องแต่งกาย

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย : การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมือง กรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี

: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา

ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา

ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

: การพัฒนาลวดลายผ้าจาก ไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น

: การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนพาสาญา

: การศึกษาแนวทางพัฒนาลักสูตรด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ

และแฟชั่น เพื่อการจัดการรายได้

7.3 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : การออกแบบเครื่องนุ่งห่ม เพื่อการพัฒนารูปแบบสินค้าพื้นเมือง กรณีศึกษาผ้าจากไทยวน จังหวัดราชบุรี

: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา

ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

: การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าโดยใช้แนวคิดภูมิปัญญา

ท้องถิ่นกับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นเพื่อพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

: การพัฒนาลวดลายผ้าจาก ไทยวนเพื่องานออกแบบแฟชั่น

: การศึกษาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนพาสาญา

: โครงการเพิ่มมูลค่าผ้าทออีสานด้วยนวัตกรรม

: โครงการพัฒนาและยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พื้นที่จังหวัด กาญจนบุรี (ประเภทผ้า
และเครื่องแต่งกาย)

: การศึกษาแนวทางพัฒนหลักสูตรด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ
และแฟชั่น เพื่อการจัดการรายได้

7.4 งานวิจัยที่กำลังทำ : -

